

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Ondřej Tichota

**Vliv regionálních médií na vnímání
komunální politiky čtenáři v Mělníku**

Diplomová práce

Praha 2008

Autor práce: **Bc. Ondřej Tichota, DiS.**

Vedoucí práce: **PhDr. Tomáš Trampota, PhD.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: 2008

Hodnocení:

Bibliografický záznam

TICHOTA, Ondřej. *Vliv regionálních médií na vnímání politiky čtenáři v Mělníku*. Praha : Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií, 2008. 83 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Tomáš Trampota, PhD.

Anotace

Diplomová práce „Vliv regionálních médií na vnímání politiky čtenáři v Mělníku“ pojednává o výzkumu přejímání mediálního framingu (zarámování) politiků, politických aktérů a významných událostí čtenáři regionálních zpravodajských periodik ve městě Mělník. K výzkumu byly využity metody framingu a focus groups. V úvodní teoretické části jsou obě metody představeny. Metoda framingu sloužila ke kvalitativní analýze obsahů pěti tištěných médií v letech 2005 až 2007 – byly to Mělnický deník, Týdeník Mělnicko, měsíčník Mělnická radnice, týdeník Tep regionu a středočeské vydání Mladé fronty Dnes. Autor diplomové práce se zaměřil na několik nejdůležitějších témat na komunální úrovni ve sledovaném období a pozoroval, jak respondenti přebírají, nebo naopak odmítají jejich zarámování nabízené prostřednictvím médií politiky, novináři a dalšími účastníky politického života v Mělníku, jakými jsou například členové petičních výborů nebo ekologičtí aktivisté. Zarámování událostí a kauz u čtenářů autor zjišťoval v jím moderovaných diskusích ve focus groups (ohniskových skupinách), v nichž respondenty byli obyvatelé Mělníka ve věku od 26 do 75 let. Tato práce je subjektivní sondou do světa účinků regionálních médií na čtenáře, v tomto případě zaměřenou na politická témata.

Annotation

Diploma thesis „The Influence of Regional Media on Readers’ Perception of Politics in Melnik” refers on a survey of accepting media framing of politicians, politics and important issues by regional media readers in the town of Melnik. Methods of framing and focus groups were used in the survey. First the methods were introduced. The method of framing was used for qualitative content analysis of five printed media from 2005 to 2007. The media were daily Melnický deník, weekly Tydeník Melnicko, monthly Melnická radnice, weekly Tep regionu and regional supplement of Mlada fronta Dnes for Central Bohemia. The author of this work focused on several most important issues of the 2005 to 2007 period and he observed how respondents accept or decline the framing of these problems offered by politics, journalists and other participants of Melnik political life. To do this he organised focus groups discussions with Melnik inhabitants in the age of 26 to 75 years of age. They discussed their opinions and beliefs on local politics. This work is a subjective insight into the world of regional media effects on readers, in this case focused on political issues.

Klíčová slova

Framing, focus groups, regionální média, Mělník, kvalitativní výzkum, vliv médií, účinky médií, čtenáři.

Keywords

Framing, Focus Groups, Regional Media, Melnik, Qualitative Research, Media Influence, Media Effects, Readers.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 15. ledna 2008

Ondřej Tichota

Poděkování

Děkuji PhDr. Tomáši Trampotovi, PhD., za odborné vedení práce, cenné rady a přínosné podněty. Důležitou pro mne byla podpora mojí rodiny a Lindy Fryčové. Velký dík patří účastníkům diskusních skupin za to, že přijali mé pozvání a byli ochotni výzkumu pomoci ve svém volném čase a bez nároku na honorář. Setkání s nimi se uskutečnila v Městské knihovně v Mělníku, a to díky vstřícnosti její ředitelky Hany Lumpeové.

Obsah

<u>1. ÚVOD</u>	9
<u>2. METODY</u>	11
<u>2.1 FOCUS GROUPS</u>	12
<u>2.1.1 Základní aspekty výzkumu pomocí focus groups</u>	14
<u>2.1.2 Charakteristika práce s focus groups</u>	15
<u>2.1.3 Moderátor</u>	17
<u>2.1.4 Porovnání s klasickým rozhovorem</u>	19
<u>2.1.5 Metodologie ohniskových skupin</u>	20
<u>2.1.6 Výběr respondentů</u>	22
<u>2.1.7 Volba metody</u>	23
<u>2.2 FRAMING</u>	24
<u>2.2.1 Cíle framingového výzkumu</u>	25
<u>2.2.2 Symbolická podstata framu</u>	27
<u>2.2.3 Kvantitativní a kvalitativní přístup</u>	29
<u>2.2.4 Souvislost s agendou-setting</u>	32
<u>3. POSTUP VÝZKUMU</u>	35
<u>4. TIŠTĚNÁ MÉDIA V MĚLNÍKU</u>	40
<u>4.1 MĚLNICKÝ DENÍK</u>	40
<u>4.2 TÝDENÍK MĚLNICKO</u>	42
<u>4.3 TEP REGIONU</u>	43
<u>4.4 MF DNES – OKRESNÍ STRANA MĚLNICKA</u>	44
<u>4.5 MĚLNICKÁ RADNICE</u>	45

<u>5. ÚČASTNÍCI DISKUSNÍCH SKUPIN</u>	48
<u>6. FRAMY V NOVINÁCH A FRAMY V DISKUSI</u>	52
<u>6.1 FRAME: MĚSTSKÝ ÚŘAD – ZVELEBOVATEL MĚSTA</u>	52
<i>6.1.1 Podframe: Městský úřad – budovatel přístaviště a lanovky</i>	52
<i>6.1.2 Podframe: Městský úřad – provozovatel nemocnice</i>	57
<i>6.1.3 Podframe: Městský úřad – opravář železničního nádraží</i>	62
<u>6.2 FRAME: NEROZHODNOST MĚSTA</u>	64
<u>6.3 FRAME: SCHVÁLENÁ TRASA OBCHVATU</u>	67
<i>6.3.1 Podframe: Neznalost schválené trasy obchvatu</i>	67
<i>6.3.2 Podframe: Znalost schválené trasy obchvatu</i>	68
<u>6.4 FRAME: OPOZICE V MÉDIÍCH</u>	69
<i>6.4.1 Podframe: Absence názorů opozičních zastupitelů</i>	69
<u>6.5 FRAME: CUKROVAR JAKO JEDNA SPOLEČNOST</u>	73
<i>6.5.1 Protiframe: Manažeři cukrovaru</i>	73
<u>6.6 FRAME: RADAR PRO SNÍŽENÍ VIBRACÍ A HLUKU</u>	76
<i>6.6.1 Protiframe: Radar pro finanční zisk</i>	78
<u>6.7 FRAME: RADAR JAKO PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ</u>	79
<i>6.7.1 PROTIFRAME: Radar není prevencí</i>	79
<u>7. ZÁVĚR</u>	84
<u>8. SUMMARY</u>	88
<u>POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE</u>	90
<u>SEZNAM PŘÍLOH</u>	92
<u>PŘÍLOHY</u>	

1. Úvod

Vliv médií na publikum je velkým tématem mediálních studií. Většinou se výzkumníci zajímají o účinky, řekněme, velkých tištěných periodik, vysílání celoplošných televizních a rozhlasových stanic nebo internetu. Na dalších stranách popsany výzkum je příležitostí poukázat na to, jak zprávy z komunální politiky a jiných oblastí života malého města mohou ovlivňovat názory a smýšlení jejich čtenářů, v tomto případě obyvatel okresního města Mělník. Tato práce se zabývá otázkou, zda publikum přebírá framing, tedy zarámování, politiky a jejích aktérů prezentovaný v tištěných regionálních médiích.

Mělník je město s necelými dvaceti tisíci obyvatel, na začátku roku 2008 s jedním týdeníkem, jedním deníkem a jedním měsíčníkem, vydávaným radou města. Mnozí Mělničané se nezajímají o dění v širším okolí svých domovů a sledují spíše dění týkající se bezprostředně jejich čtvrti nebo ulice. Jejich zájem však vzbuzují otázky, jakou byla například v posledních letech diskutovaná a některými občany v petičních výborech i mimo ně odmítaná plánovaná trasa obchvatu města. V takových případech získávají lidé informace především z regionálních tiskovin. Jaké obrazy si pak z informací vytvoří, závisí právě na způsobu, jak takové kauzy média prezentují, které jejich aspekty zdůrazňují a které naopak potlačují či vynechávají, i jak zprávy strukturují.

K dosažení cíle nahlédnout pod povrch mediálních sdělení a sledovat, jak recipienti přebírají zarámování různých událostí, pomohly metody framingu a focus groups. Ačkoli se jedná o malou sondu do rozsáhlého

světa percepce mediálních obsahů příjemci, věřím, že může být přínosná nejen pro další výzkumníky, ale i pro regionální novináře. Někteří z nich si to možná dostatečně neuvědomují, ale jejich způsob prezentace reality může mít zásadní vliv na vývoj politického života i na lokální úrovni, včetně výsledků komunálních voleb.

Touto prací volně navazuji na svoji bakalářskou práci o současných tištěných médiích na Mělnicku.

2. Metody

Tato práce si dala za cíl najít znaky vlivu regionálních médií na vnímání komunální politiky čtenáři v Mělníku. Od začátku bylo zřejmé, že bude nutné provést výzkum mezi čtenáři a zjišťovat jejich názory a vědomosti o aktuální komunální politice a také jejich postoje k ní, jejím představitelům, případně jednotlivcům či subjektům, kteří do ní vstupují. K dosažení tohoto prvního dílčího cíle jsem ne zvolil dotazníky ani rozhovory s jednotlivci, nýbrž metodu focus groups, tedy ohniskových skupin. V nich účastníci výzkumu diskutují o tématech vybraných moderátorem, pod jehož vedením se interakce odehrává.

Dalším krokem bylo porovnat tyto názory, informace a postoje s názory, informacemi a postoji prezentovanými v regionálních tiskovinách ať už představiteli komunální politiky ve městě, nebo dalšími, kdo působí v místní politice, a nebo také samotnými novináři, kteří se výběrem témat, citací a způsobem zpracování událostí na vytváření významů podávaných médií podílejí. Pro tento druhý dílčí cíl jsem si vybral framing, tedy metodu kvalitativní obsahové analýzy, která se v České republice teprve začíná využívat v mediálním výzkumu – stejně jako focus groups. Kombinace těchto postupů je k provedení naznačovaného výzkumu vhodná.

Práci na tomto projektu jsem postavil na hypotéze, že čtenáři budou přebírat tematické zarámování (framing) politických aktérů a politiky, jak je prezentují regionální média. Tu se budu snažit na dalších stranách potvrdit či vyvrátit. Nejprve však je nutné přiblížit obě výše zmíněné metody, focus groups a framing.

2.1 Focus groups

Focus group, nebo-li ohnisková skupina, je výzkumná metoda, vedoucí k pochopení postojů a chování publika nebo spotřebitele. Během ní je skupina většinou 6 až 12 lidí současně zpovídána moderátorem, který respondenty vede v relativně volné diskusi na dané téma.

Focus groups se ve světě začaly hojně užívat v sociologickém výzkumu především v období po druhé světové válce, ačkoli jim podobných metod, tedy skupinových rozhovorů s nezakotvenou teorií, využívali vědci již dlouho předtím. Dle Davida Stewarta, jednoho ze tří autorů knihy *Focus Groups: Theory and Practise*, byla prvním mezníkem ve výzkumu pomocí focus groups kapitola E. K. Stronga, Jr., „Psychological Methods as Applied to Advertising“ v knize *Journal of Educational Psychology* z roku 1913. (Stewart et. al., 2007: s. 1) Stewart a další autoři ale více vyzdvihují přínos amerického sociologa Roberta Mertona. „První publikovaná práce pochází od Roberta Mertona a jeho spolupracovníků, kteří použili focus groups ke zjištění míry přesvědčivosti propagandy ve válečných letech (Mertal a Kendall, 1946).“ (Stewart et. al., 2007: s. 1) Mimo společenské vědy byla tato metoda přenesena do marketingových studií Paula Lazarsfelda a dalších. (srov. Morgan, 1988: s. 11) Focus groups se objevily tedy ve 40. a 50. letech a zdálo se, že jejich přínos v kvalitativním sociologickém výzkumu bude vzrůstat. Přesto ze sociálních věd v 60. a 70. letech jakoby zmizely. Možné vysvětlení tohoto ústupu nabídnul David L. Morgan: „Jedním z důvodů bylo, že Merton a jeho kolegové publikovali velmi málo o výzkumu, který užíval jimi předloženou metodu. Například v *The Student Physician* (1957) Merton uplatnil výstupní data z výzkumu a citace z deníků studentů, ale jen na okraj zmínil fakt, že také využil focus groups. Práce se skupinami se tak úzce spojila se sociální psychologií a vývoj

kvalitativních metod byl zaměřen na pozorování účastníků a individuální rozhovory.“ (Morgan, 1988: s. 11)

Focus group je definována spolupracujícími autory Rogerem D. Wimmerem a Josephem D. Dominickem takto: „Jde o kontrolovanou skupinovou diskusi, jež má shromáždit předběžné informace pro výzkumný projekt. Má pomoci vyvinout dotazníky pro výzkum a shromáždit další předběžná kvalitativní data jako základ pro další studii.“ (Wimmer a Dominick, 1987: s. 151) Philo však ve své práci *Seeing and Believing*, zaměřené na účinky mediálních obsahů na čtenáře, dokazuje, že se tento druh výzkumu dá použít i ke konečným, ač velmi subjektivním, závěrům. (srov. Philo, 1991)

Využití focus groups je v současnosti rozmanité. Od 70. let 20. století se jimi zkoumá chování spotřebitelů v nejrůznějších komerčních výzkumech, v kvalitativních marketingových studiích, například pro zjišťování účinků reklam, představ spotřebitelů o vlastnostech a vzhledu nových výrobků a podobně. Jak uvádí Stewart, například „Airbus uspořádal přes 100 focus groups po celém světě kvůli vývoji svého nového superjumbo jetu.“ (Stewart et. al., 2007: s. 1)

V současnosti jsou focus groups běžně užívanou metodou, na niž se specializují a již se živí profesionální moderátoři, najímaní společnostmi, institucemi a firmami. Existují také organizace zabývající se výběrem vhodných kandidátů na účast ve skupinách. Jsou vypracovány techniky vedení rozhovorů, pojímání témat, kladení otázek a podobně, zachycené v především prakticky zaměřených publikacích.

Podle Stewarta bylo na začátku třetího tisíciletí ve Spojených státech amerických více než 1000 zařízení věnujících se focus groups. K dispozici mají vybavení pro nahrávání zvuku i obrazu z rozhovorů, oboustranná zrcadla, za kterými mohou skupiny pozorovat zástupci zadavatelů výzkumu, již také mohou díky technice vstupovat do dění ve skupině tím, že dávají do „naslouchátka“ pokyny moderátorovi, a podobně. (Stewart et. al., 2007: s. 38) Tato zařízení se ve většině věnují komerčním výzkumům.

V českých zemích je zjišťování účinků médií z hlediska působení jejich obsahů pomocí focus groups v akademickém prostředí zdánlivě na svém začátku.¹⁾ Podobné skupiny se však již konaly například v seminářích na Katedře mediálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze.

2.1.1 Základní aspekty výzkumu pomocí focus groups

Protože focus groups nejsou v České republice běžnou výzkumnou metodou v mediálních studiích, považuji za nutné nastínit jejich základní charakteristiky a nároky, které jejich pořádání vyžaduje. Zaměřuji se přitom především na faktory související s praktickým využitím focus groups, protože i knihy, z nichž jsem čerpal, napsali výhradně odborníci, kteří focus groups využívají v praxi.

A právě na tento paradox vědeckých prací o focus groups naráží Stewart: „Co je dnes problémem pro výzkum pomocí focus groups, jak pozoruje antropolog Grant McCracken, je intelektuální prostředí, které odráží v podstatě větší spojení s praxí než s teorií.“ (Stewart et. al., 2007: s. 1) Autoři se snaží postihnout především nejvhodnější přístupy k tématům, postupy výběru respondentů, výběru moderátorů, výběru času konání focus

groups, přizvání pozorovatelů nebo přihlížejících kontrolorů většinou z řad zadavatelů výzkumu, provádění analýzy dat, přípravu závěrečných zpráv z focus groups anebo také nejvhodnější způsoby objednávání jídla pro účastníky skupin.²⁾ Jistě zajímavé je zjištění, že návody na vedení a pořádání focus groups se u jednotlivých autorů prakticky neliší.

2.1.2 Charakteristika práce s focus groups

První výhodou focus groups je, že umožňují sběr předběžných informací o tématu nebo fenoménu, které se pak dále zkoumají. Druhou výhodou je, že focus groups mohou být provedeny velmi rychle – nejvíce času se přitom při běžných výzkumech touto metodou stráví výběrem respondentů.

David L. Morgan ve své publikaci *Focus Groups as Qualitative Research* shrnul přednosti ohniskových skupin takto: „Síla focus groups spočívá v jejich schopnosti objevovat témata a vytvářet hypotézy. Když výzkumník je relativně nový v nějaké oblasti, nebo není jeho prioritou využívat získané vědomosti dále, focus groups mohou hodně nabídnout. Fakt, že skupinové rozhovory mohou přinést užitečná data s relativně malým přímým vkladem výzkumníka, může být vzácnou výhodou, obzvláště v porovnání s jinými technikami rozhovoru.“ (Morgan, 1988: s. 21)

Výzkum pomocí focus groups shromažďuje kvalitativní data, táže se „proč“ a „jak“. Wimmer a Dominick vidí přínos této metody v tom, že „odpovědi ve focus groups jsou často ucelenější a uvolněnější než ty z individuálních rozhovorů. Poznámka jednoho respondenta může přimět druhé sledovat jiné myšlenkové cesty, které by se neobjevily během individuálního rozhovoru. Se schopným moderátorem může mít diskuse efekt sněhové koule, jak jeden respondent navazuje na výpověď druhého.

Schopný moderátor může také vysledovat názory a postoje těch, kteří nejsou moc hovorní, sledováním výrazu a dalších nonverbálních projevů, zatímco ostatní hovoří.“ (Wimmer a Dominick, 1987: s. 152) Podobně uvádějí tuto výhodu focus group i další, například Morgan: „Charakteristický znak focus groups je jednoznačné použití skupinové interakce k produkci dat a pohledů, které by byly méně přístupné bez interakce vzniklé ve skupině.“ (Morgan, 1988: s. 12) Podle něho je také potřeba doptávat se účastníků, kteří především v úvodu skupiny nabízeli jediný úhel pohledu a jiný poté, co skupina v rozhovorech pokročila. Tento typ diskusí pomáhá odkrývat skutečné pocity respondentů nebo důvody, proč změnili svůj postoj. „Nejde, samozřejmě, o to nahrát jakoukoli konverzaci, ale interakci zaměřenou na témata, jež zajímají výzkumníka. Pokud jde vše dobře, zaměření diskuse na jedno téma přinese cenný materiál, který by nevzešel ani z vlastní konverzace účastníků ani z odpovědí na moderátorovy předpřipravené otázky.“ (Morgan, 1988: s. 21)

Morgan ale upozorňuje také na případná úskalí. „Skupinový rozhovor přináší nejistotu, zda to, co respondenti říkají, je přesné.“ (Morgan, 1988: s. 21) Což souvisí se subjektivitou výsledků mnoha výzkumů pomocí focus groups. Výsledky však mohou získávat na jisté objektivitě při zvyšování počtu takto uspořádaných rozhovorů. Je také pravda, že výzkumník má menší kontrolu nad získanými daty, tu mají respondenti při svých výpovědích.

Důležité je zvolit správné parametry ohniskových skupin. Thomas L. Greenbaum nevidí rozdíl mezi malou a velkou („*mini and full*“) skupinou. Za menší pokládá skupiny 4 diskutujících, za velké pak skupiny s 12 a více účastníky. (srov. Greenbaum, 2000: s. 14) Ostatní autoři hovoří o skupinách minimálně 6 a maximálně 12 diskutujících a menší či větší

skupiny považují za nevyhovující. Stewart uvádí, že „v současnosti má focus group obvykle 8 až 12 účastníků. (...) Zkušenost ukazuje, že menším skupinám by mohl dominovat jeden nebo dva respondenti a že větší skupiny je těžké vést a také je těžší zajistit spoluúčast všech členů na společné diskusi.“ (Stewart et. al., 2007: s. 37) Za ideál se pak pro nekomerční výzkumy uvádí i počet od 6 do 10 respondentů na každou skupinu, přičemž ani skupina pěti se nepovažuje za nevhodnou, jako u Richarda A. Kruegera a Mary Anne Casyové: „Malé skupiny čtyř nebo pěti respondentů dávají větší příležitost sdílet myšlenky, ač omezená velikost může ústít v menší fond celkového počtu myšlenek.“ (Krueger a Caseyová, 2000: s. 10)

Doba trvání focus groups se obvykle pohybuje od jedné a půl do dvou hodin. Delší jsou při většině výzkumů považovány za méně efektivní, a to kvůli schopnostem účastníků – ať už respondentů či moderátora – soustředit se. Skupiny mohou trvat déle ve zvláštních případech nebo pokud jsou diskuse stále plodné a odhalují oblasti, o kterých moderátor předem nevěděl. (srov. Stewart et. al., 2007: s. 37 a 67)

2.1.3 Moderátor

Výsledek focus groups se odvíjí od schopností moderátora, jeho zkušeností, schopnosti empatie, rozpoznání informací důležitých a informací, které zdánlivě na názor respondentů nemají vliv, ale přitom jsou pro výzkum podstatné, a tak podobně. „Focus groups závisí hodně na schopnostech moderátora, který musí vědět, kdy se doptávat, kdy zastavit respondenty při diskusi tematicky irelevantní a jak do diskuse zapojit všechny účastníky. To vše musí být vykonané s profesionalitou a pečlivostí, neboť jediný sarkastický nebo nevhodný komentář vůči respondentovi může mít hrůzný dopad na vystoupení skupiny,“ upozorňují Roger D. Wimmer a Joseph R. Dominick. (Wimmer a Dominick, 1987: s. 152)

Moderátor by měl umět navodit otevřenou atmosféru, v níž se účastníci nebojí prezentovat své názory.

Moderátor vylepšuje své dovednosti a schopnosti vést skupinu praxí. Greenbaum shrnul doporučené chování moderátora v několika bodech takto: „Neužívat styl ‚otázky moderátora – odpovědi respondentů‘, ale využít energie účastníků mezi sebou reagovat. Oddělit své vlastní názory a zkušenosti od toho, co se objeví ve focus groups. Moderátor nesmí ukázat vlastní preference dřív, než je ukážou druzí – opak může zkazit výsledek skupiny. Méně mluvit, víc poslouchat – není dobré, když moderátor moc mluví, i když cítí potřebu stále něco vysvětlovat. Vést skupinu tak, jako by se nezaznamenávala. Psát si věci, které chci nechat na později. Dělat si poznámky. Udržovat oční kontakt s hovořícím. Důležitá je i práce s tónem hlasu.“ (Greenbaum, 2000: s. 133)

Jedním z úskalí, s nimiž se musí moderátor potýkat, je zakřiknutost, nízká sebedůvěra a případná zamlklost některých respondentů. Greenbaum upozorňuje, že „moderátor focus groups musí vyvinout takové přístupy, jimiž přiměje neochotné a zdráhavé respondenty k podílu na práci skupiny. Musí usměrňovat ty, kteří skupině dominují, zajišťovat rovnoměrný podíl vyjadřování názorů mezi účastníky skupin.“ (Greenbaum, 2000: s. 27) Jedním z klíčových postupů při moderování focus groups je podle Greenbauma technika tzv. loupání cibule, kdy „se moderátor postupně zavrtá do opravdových důvodů pro postoje a chování, které pozoruje. Součástí tohoto je vypáčit energii celé skupiny k objevení tématické oblasti v hloubce, zatímco se ujistňuje, že interpersonální dynamika skupiny neovlivňuje pohledy různých účastníků tak, že by je odrazovala od sdělování jejich opravdového mínění. Je podstatné, aby moderátor snižoval takový tlak ve skupině, který přiměje některé účastníky dávat

odpovědi, jež jsou podle nich nejpřijatelnější pro jejich aktuální partnery v diskusi.“ (Greenbaum, 2000: s. 27)

2.1.4 Porovnání s klasickým rozhovorem

V tomto místě se nabízí krátce porovnat focus group s klasickým rozhovorem. Podle Greenbauma je model „jeden na jednoho“ vhodnější v některých otázkách, „například politických, protože v tomto modelu je dotazovaný nucen odpovědět, protože se to od něho čeká.“ (Greenbaum, 2000: s. 19) Což ale pro některé typy výzkumu vhodné není. Například pro výzkum účinků médií, kde si respondent nemusí s otázkou vědět rady – a proto jsou výhodnou metodou právě focus groups. Dotazovaný nemusí dát jasnou odpověď; když si není jist nebo nemá k tématu co říci, doplnit ho mohou druzí. A také není třeba tlačit, když je dotazovaný třeba plachý nebo nemá co odpovědět, čím přispět. (srov. Greenbaum, 2000: s. 19)

Také ne ve všech rozhovorech „jeden na jednoho“ je zaujetí zpovídaných stejné, pro moderátora může tento model mít i významně negativní účinky, jako je stereotyp, předvídatelnost odpovědí nebo takzvaný „traktor nudy“ (srov. Greenbaum, 2000: s. 20); což může ztížit snahu moderátora zůstat entusiastický. Přitom to je velmi důležité – každý respondent musí cítit, že jeho odpovědi jsou nové a přínosné. Což focus groups zajistit mohou.

Další výhodou focus groups je, že energii rozhovoru nemusí dávat moderátor sám, ale plodnost diskuse mohou zajišťovat z velké části účastníci.

2.1.5 Metodologie ohniskových skupin

Wimmer a Dominick uvádějí osm základních kroků ve výzkumu pomocí focus groups (Wimmer a Dominick, 1987: s. 153 – 155):

1. Definování problému. Tento krok je shodný se všemi typy vědeckého výzkumu: dobře definovaný problém je formulován buď na základě předchozího výzkumu, nebo zvědavosti.
2. Výběr vzorku. Protože ohniskové skupiny jsou malé, výzkumníci musí definovat úzké publikum pro studii. Typ vzorku závisí na účelu ohniskových skupin: vzorek může sestávat z žen v domácnosti, které používají určitý typ prostředku na praní, mužů mezi 18 a 34 lety, poslouchajících určitý druh hudby, nebo teenagerů, kteří si koupí deset cd alb za rok.
3. Určení nezbytného počtu focus groups. Aby částečně snížili problém výběru reprezentativního vzorku, výzkumníci většinou vedou dvě nebo více skupin na totéž téma. Výsledky mohou být porovnány tak, aby určily, zda existují shodné jevy nebo rozdíly. První skupina také může být využita jako základ pro porovnání s druhou skupinou. Metoda focus groups, která využije jen jednu skupinu, se vyskytuje zřídka, protože není možné zjistit, zda výsledky opravdu vystihují specifika focus groups a zda vypovídají i o širším publiku.
4. Příprava „mechanismů studie“. Tento krok zahrnuje výběr respondentů (telefonicky nebo případně oslovením v nákupním centru), zajištění místa, kde se budou focus groups konat, a rozhodnutí o typu záznamu sezení (audio a/nebo video). Musí být vybrán moderátor a zpraven o účelu skupiny. Navíc výzkumník musí určit množství peněz, jež každý respondent dostane za svoji účast.
(...)
5. Příprava materiálů pro focus groups. Každý aspekt musí být naplánován detailně. Nic nesmí být necháno náhodě. Profilový

dotazník pomůže najít správné respondenty. Nahrávky a materiály pro subjekty se připraví, vytvoří se další dotazníky k vyplnění (včetně prezenčního seznamu), také dotazník , který přichodí vyplní těsně před začátkem sezení, a také moderátorův průvodce (*moderator's guide*)³). (...) Existence moderátorovy osnovy neznamena, že moderátor nemůže pokládat otázky, jež v osnově nejsou. Zásadní kvalitou ohniskové skupiny je, že lze v průběhu skupiny zkoumat komentáře účastníků během sezení. Profesionální moderátor je často schopen vytvořit nový směr pokládání otázek, na který nikdo při přípravě ani nepomyslel – často styl pokládání otázek přináší velmi důležité informace. (...)

6. Řízení sezení. Focus groups mohou být umístěny v různých zařízeních od místností pro profesionální konference vybavených dvousměrnými zrcadly až po motelové pokoje, pronajaté speciálně k tomuto účelu. Hotelové a motelové pokoje se využívají, pokud není poblíž žádné centrum specializované na focus groups.
7. Analýza dat a příprava hodnotící zprávy. Psané shrnutí (*summary*) rozhovorů focus groups závisí na potřebách studie a dostupném množství času a peněz. V extrémním případě může moderátor/výzkumník jednoduše napsat stručnou synopsi o tom, co bylo řečeno, a nabídnout interpretaci výpovědí subjektů. Pro podrobnou obsahovou analýzu, nebo obsáhlejší popis, co se dělo, mohou být sezení přepsána, aby moderátor/výzkumník mohl zkoumat komentáře, vytvořit systém kategorií a kódovat každý komentář do vhodné kategorie. (...) Když je kódování dokončeno, výzkumník vytvoří souhrnnou zprávu o počtu, tónu a soudržnosti komentářů spadajících do každé kategorie. Je potřeba říci, že tento přístup je finančně a jistou spotřebu času a peněz náročný.

8. Určení dalšího kroku. Po uzavření focus groups obvykle následuje jeden ze tří kroků: výsledky se použijí pro další výzkumné projekty, jako je třeba telefonický průzkum; nebo se zjistí, že skupiny nepodaly požadované informace a že se musejí uspořádat jiná sezení; a nebo v závislosti na povaze informací je projekt podstatně změněn.

Odborná literatura uvádí, že výsledky focus groups, jež jsou kvalitativní, nelze zanášet do přesných tabulek, konkrétních výstupů a že výstupy obvykle jsou záznamem o průběhu focus groups s komentáři jejich účastníků a nebo poslouží k dalšímu výzkumu v kombinaci s jinými metodami.

2.1.6 Výběr respondentů

Profesionální moderátoři focus groups využívají služeb společností, které se na výběr respondentů specializují. Podle svých zdrojů a možností vybírají z velkého vzorku lidí podle různých kritérií, přičemž využívají i předběžných dotazníků k určení vhodnosti kandidátů na účast v diskusích, a to dle přání zadavatele. Wimmer a Dominick tvrdí, že „dobrá výzkumná společnost, která se zaměřuje na výběr pro focus groups, obvykle může získat respondenty ve zhruba 7 až 10 dnech, což závisí na typu požadovaných osob.“ (Wimmer a Dominick, 1987: s. 151)

V případě této práce nebyla pro výběr respondentů využita žádná výzkumná společnost. Výběr jsem provedl poměrně jednoduchým způsobem, po zvážení kritérií nastíněných v kapitole číslo 3, na základě poměrně dobré znalosti prostředí v městě Mělník, získané při novinářské praxi v lokálních a regionálních médiích.

Wimmer s Dominickem charakterizovali pět typů účastníků focus groups, s nimiž se moderátor může setkat:

1. Aktivní účastník, který má zájem poskytnout relevantní odpovědi na moderátorovy otázky.
2. Plachý člověk, který se stydí mluvit nahlas nebo se cítí z nějakého důvodu utlačován.
3. Osoba, která ví příliš mnoho nebo zná odpovědi na každou otázku. Takoví lidé se snaží dominovat skupině.
4. Osoba, která reaguje na každou odpověď. „Přílišný kecal“ bude odpovídat na otázky adekvátně a potom zrychlí, řka: „O tom si myslím...“
5. Škodlivá osoba, která se ve skutečnosti nechce účastnit a pokouší se být na překážku moderátorovi pronášením sarkastických poznámek nebo irelevantních výpovědí.

S prvními dvěma typy se vychází dobře, i plachý člověk může při dobrém vedení nabídnout velmi užitečné informace a názory. Další tři typy ale mohou celý projekt zničit, a tak musejí být vyloučeni ze sezení co nejrychleji, aby neovlivnili ostatní účastníky. (srov. Wimmer a Dominick, 1987: s. 161)

2.1.7 Volba metody

Pro svůj výzkum jsem si vybral focus groups kvůli jejich flexibilitě v pokládání otázek a možnosti dodatečného dotazování na témata navozená respondenty. Ostatní výzkumy pracují s danou sadou otázek, přesně konstruovaných a řazených za sebou, a zpovídající se musí přesně řídit pravidly pokládání otázek. U focus groups naopak může moderátor zdánlivě volně zacházet s otázkovým aparátem tak, aby vytěžil z důležitých témat spojených s předmětem výzkumu maximum podle povahy

komentářů, postřehů, zkušeností a zážitků respondentů. Ohniskové skupiny také nabízejí autorům výzkumu možnost upřesnit nejasné otázky, případně pomoci lépe formulovat zmatené odpovědi účastníků sezení.

Podobně jako jiní moderátoři jsem se i já rozhodnul pro psaný dotazník před začátkem skupiny. „Předskupinový dotazník, který vlastně pokrývá (*covers*) materiál k diskusi při skupinovém sezení, má „přinutit“ (*force*) respondenty zaujmout jistou pozici před vstupem do skupinového sezení. Tento závazek snižuje jeden potenciální problém vytvořený skupinovou dynamikou, a to ten, že člověk si nepřeje nabídnout názor, protože je v menšině.“ (Wimmer a Dominick, 1987: s. 152) Tento přístup jsem modifikoval pro potřeby tohoto výzkumu. Dotazník měl zjistit, jaké vědomosti mají respondenti o mělnických médiích, jaký k nim mají přístup, jak hodnotí jejich práci, jak by si představovali jejich služby.

2.2 Framing

Framingem se rozumí záramování nebo rámec, který je událostem dáván komunikátory při prezentaci reality příjemcům. Konkrétně ve sděleních tištěných médií se jedná o to, na co byl v článku kladen důraz, jaký byl výběr respondentů a jejich citací, o volbu podtémat v rámci hlavního tématu, uspořádání informací a podobně. „Framing vychází ze způsobů, jak zájmy, komunikátoři, zdroje a kultura spolupracují, aby poskytovaly návody k porozumění světu, jež jsou utvořeny užíváním dostupných verbálních a vizuálních symbolických zdrojů,“ shrnuje Stephen D. Reese v knize *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*, která je sborníkem textů odborníků na framing a z níž jsem čerpal většinu podkladů o této metodě. (Reese et. al., 2003: s 11)

Během několika posledních let se koncept framingu stal vyhledávanějším v mediálním výzkumu. Podle Reeseho je využíván i v několika příbuzných oborech, jako je komunikace, sociologie a politické vědy. „Framing se týká toho, jakým způsobem jsou události a kauzy uspořádány a jak je jim dáván smysl, obzvláště médií, pracovníky médií a jejich publiky,“ podtrhuje Reese ve svém prologu. (Reese et. al., 2003: s. 7) Za první představitele framingového výzkumu jsou podle něj považováni sociolog Erving Goffman a psycholog a antropolog Gregory Bateson, kteří s touto metodou začali pracovat v první polovině 70. let 20. století. „Díky jejich sociálně-psychologické perspektivě jsme si vědomi, jak lidé spoléhají na svá očekávání, aby dávali smysl své každodenní sociální zkušenosti,“ konstatoval Reese zajímavý přínos průkopníků nového směru. (Reese et. al., 2003: s. 7)

2.2.1 Cíle framingového výzkumu

V základním rámci lze říci, že v mediálním a komunikačním výzkumu hledá framing odpovědi na to, jak jsou události konstruovány v mediálních produktech a jak jsou tvořeny významy.

Teoretické uchopení framingu není na malém prostoru jednoduché a samo by vyžadovalo zvláštní obsáhlou práci. Protože neexistuje jedna definice framingu, uvedu několik pohledů, využívaje kompilaci přístupů různých autorů zabývajících se framingem především z knihy *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*.⁴⁾ V jejím prologu a podkapitole Mapování tradice framingu Reese některé pohledy na framing uvádí:

Robert M. Entman v roce 1993 píše, že „frame vybírá některé aspekty vnímané reality a činí je nápadnějšími v komunikačním textu, a to tak, aby představil jistou definici problému, interpretaci příčin, morální zhodnocení a/nebo doporučení, jak s popsaným problémem nakládat.“ (Entman, 1993. In Reese et. al., 2003: s. 10)

Podobně James W. Tankard v roce 1991: „Frame je centrální princip uspořádání obsahu zpráv, který nahrazuje kontext a říká, jaký problém je, a to užívá selekci, důraz, výjimečnost a zpracování.“ (Tankard, 1991. In Reese et. al., 2003: s. 11) A podobně Todd Gitlin v roce 1980: „Framy jsou principy selekce, zdůraznění a prezentace složené z malinkých teorií o tom, co existuje, co se děje a na čem záleží.“ (Gitlin, 1980. In König, 2007)

Shanto Iyengar v roce 1991 nabídl tuto definici, podle níž autoři textů úmyslně vybírají aspekty událostí a problémů, a mají tedy vědomý vliv na zarámování, nabízené příjemcům: „...koncept framingu odkazuje na promyšlené změny ve sděleních (*statements*) nebo prezentacích problémů.“ (Iyengar, 1991. In Reese et. al., 2003: s. 10)

Také podle Davida Morleyho záleží na framingu, které události jsou prezentovány a proč je jim dána priorita a dominance na úkor jiných událostí. Hall o sedm let dříve popsal situaci, která „nabízí kritéria, podle nichž všechny podřazené příspěvky (*contributions*) jsou označeny (*labeled*) jako relevantní nebo irelevantní vedle hlavní otázky.“ (Morley, 1976. In Reese et. al., 2003: s. 11)

Zarámování mediálních textů tedy nabízí náhled na to, které problémy a otázky jsou pro život společnosti důležité a které nikoli a které jejich aspekty mají být zveřejněny a které nikoli.

Rámce jsou tedy principy uspořádání. Reese shrnul studium framů a účinků framingu do věty, kterou on sám – i například Downing, McQuail, Schlesinger a Wartellová v knize *The Sage Handbook of Media Studies* (srov. Downing et. al., 2004) – označují za pracovní definici framingu: „Framy jsou *organizační principy*, jež jsou *sociálně sdílené a trvalé* v čase a působí *symbolicky* tak, aby mohly smysluplně *strukturovat* sociální svět.“ (*kurzíva v originále*) (Reese et. al., 2003: s. 11) Hertog a McLeod na to ve svém článku „A Multiperspectival Approach to Framing Analysis: A Field Guide“ v knize *Framing Public Life* v navazují: „Přestože každý frame nabízí principy pro uspořádání sociální reality, framy jsou víc než jen principy. Framy mají svůj vlastní obsah, stejně jako sadu pravidel pro tvorbu nového obsahu.“ (Hertog a McLeod. In Reese et. al., 2003: s. 140) Frame tedy může skutečnou podstatu událostí a problémů nejen zkreslovat, měnit ji tím, že změní významy textů, ale může také vytvářet zcela nové obsahy. K tomu však musejí být jeho znaky sdíleny ve společnosti na nějaké úrovni tak, aby byl komunikovatelný a pro příjemce měl význam. Proto musí obsahovat identifikovatelné vzorce nebo struktury, jež může recipient rozpoznat.

2.2.2 Symbolická podstata framu

Také se dá říci, že framy jsou principy uspořádání informací mezi jednotlivci a mezi sociálními a kulturními institucemi díky své symbolické podstatě. „Frame je odhalen symbolickými tvary výrazů. Není ale shodný se symbolem, framing může být tvořen jakoukoli kombinací symbolů, v níž se zjevují a již jsou komunikovány,“ vysvětluje Reese. (Reese et. al., 2003: s. 16)

Záleží i na kombinaci symbolů, jejich řazení, zdůraznění jednoho oproti jiným a podobně. Užitím různých druhů zarámování tak lze například z homosexuálních jedinců udělat společnosti negativně, neutrálně či pozitivně vnímané jedince, nebo z asijských přistěhovalců udělat skupinu představující přítěž společnosti, nebo naopak přínos. A to třeba tím, že v podtitulku autor uvede buď citaci ochránce lidských práv, nebo naopak člena nějaké organizace s rasistickými názory.

Framy bývají nahlíženy jako abstraktní princip, nástroj nebo schéma pro vysvětlování, který prostřednictvím mediálních textů vytváří sociální význam. Jsou též chápány jako takzvané „organizační myšlenky“. V často citované definici „Tankard, Hendrickson, Silberman, Bliss a Ghanemová (1991) popsali mediální frame jako centrální organizační myšlenku pro obsah zpráv, která nahrazuje kontext, a navrhuje, jaká daná událost je, skrze užití selekce, zdůraznění, výjimečnosti a zpracování (*elaboration*).“ (McCombs a Ghanemová. In Reese et. al., 2003: s. 70) O organizační myšlence mluví James Tankard i ve svém článku *The Empirical Approach to the Study of Framing* v knize *Framing Public Life*: „Frame může být organizační myšlenka, na níž je příběh vystavěn.“ (Tankard. In Reese et. al., 2003: s. 96) Přirovnává ji metaforou ke stavitelské organizační struktuře využívané při stavbě domu. Svá tvrzení podporuje parafrází Williama Gamsona, podle něhož je frame „ústřední organizační myšlenka, která dává smysl důležitým událostem a říká, o co v nich jde.“ (Tankard. In Reese et. al., 2003: s. 96)

Gamson navíc spolu se svým kolegou Modiglianem v článku „*Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach*“ pro *American Journal of Sociology* z roku 1989 také uvedl, že „jedním z nejdůležitějších prvků framu je vypravěčská spolehlivost,

tedy shoda framu s životní zkušeností adresáta.“ (Gamson a Modigliani, 1989. In König, 2007) Příjemce pak v zarámování získává větší důvěru, díky čemuž ho považuje za reálné, případně dostatečně reprezentující realitu, a nepovažuje za nutné o něm pochybovat, prověřovat ho. Umět toho dosáhnout ale klade nároky empirickou zkušenost komunikátora.

Podle Hertoga a McLeoda je pro působení framů důležitý také fakt, že coby kulturně upřednostňované postupy vyprávění, metafory a mýty nesou přidané významy (*excess meanings*), a také ve společnosti rozšířená schopnost jim porozumět, zajištěná závislostí veškeré komunikace na sdílení významů mezi účastníky komunikace. (srov. Hertog a McLeod. In Reese et. al., 2003: s. 141)

2.2.3 Kvantitativní a kvalitativní přístup

Určování framů lze v praxi provádět dvěma způsoby. První, deduktivní, využívá metodologie agendy-setting, kdy jsou problémy tříděny do kategorií, jako je například příroda, průmysl, výzkum a podobně. Pak lze kvantitativně řadit případy podle jejich obsahů do příslušných kategorií, zjistit počet jednotlivých případů v nich a vypočítat, které framy mají v textech převahu a které jsou naopak v menšině, a „celý ‚mediální balíček‘⁵⁾ pak nahlížet jako celek s metaforami, frázemi a dalšími symbolickými znaky.“ (Tankard. In Reese et. al., 2003: s. 99) Výzkumník si předem určí framy jako proměnné obsahové analýzy, aby si ověřil množství, v němž se framy objevují v médiích. Je potřeba mít „čistou představu o druzích framů, které jsou ve zprávách, protože framy, které nejsou definovány a priori, by mohly být přehlédnuty. Výhodou tohoto přístupu je, že může být snadno opakován, může se snadno vyrovnat s velkými vzorky a může snadno najít rozdíly ve framingu mezi médii.“

(Semetková a Valkenburg, 2000. In Downing, McQuail et. al., 2004: s. 363) Při tomto přístupu pak lze snadněji zobecnit dílčí významy a s nimi pak v této kvantifikované podobě pracovat podle toho, co chce pomocí framingu zjistit.

Jenže ačkoli by se mohlo zdát, že nejfrekventovanější frame by mohl být tím nejdůležitějším, nemusí tomu tak být – a to navzdory tomu, že většina vědců preferuje právě kvantitativní přístup k framingovým výzkumům. Výzkumník kvantifikací svých zjištění může nevědomky „zakrývat důležité otázky, týkající se způsobu, jak jsou tyto problémy primárně definovány. Jak Kosicki podotkl, v přístupu k problémům pomocí agenda-setting chybí opravdové zaměření na neshodu mezi stranami a podstatou sporu,“ upozorňuje Stephen D. Reese. (Reese et. al., 2003: s. 8)

Tomuto nebezpečí se vyhýbá kvalitativní přístup. Ten by měl naopak pomáhat zbavovat se přílišné redukce při rozdělování mediálních textů do škatulek a také zaznamenávání a interpretace jejich počtu nebo četnosti. Využívá přitom podrobného popisu problémů bez vytváření zastřešujících vzorců, které – jak řečeno – přesahují konkrétnosti. „Ve skutečnosti některé analýzy definují framy jako v podstatě kvalitativní výtvořiny. V tomto případě člověk musí zachytit významy vložené do vnitřních vztahů v textech, které by – roztržité v redukovaných měřících (*measures*) – zůstaly skryté. (...) Kritičtější, kvalitativnější a interpretativnější přístupy připouštějí dvojsmysly, historickou provázanost, samozřejmosti a předpoklady a zdůrazňují, jak jsou významy označovány,“ píše Stephen D. Reese. (Reese et. al., 2003: s. 8)

Při takovém induktivním přístupu výzkumník „začíná volně předdefinovanými úsudky framů. Tento přístup může objevit mnoho různých způsobů, jimiž může být událost zarámována, ale tato metoda je náročná, často založená na malých vzorcích a může být těžko opakovatelná,“ uvádí John Downing a jeho kolegové v knize *The Sage Handbook of Media Studies*. (Downing, McQuail et. al., 2004: s. 363) Přínosné tedy je, že tento způsob umožňuje zkoumat jednotlivosti, konkrétnosti a podrobnosti každého zarámování pozorovaného výzkumníkem, který není ovlivněn předsudky svého předchozího uvažování o co největším počtu možných framů, které texty mohou obsahovat (jak tomu je u deduktivního přístupu). „Klíčová slova sama o sobě nejsou framy, spíše jsou indikátory perspektiv, nebo úhlů pohledu, jimiž problémy a události mohou být diskutovány a interpretovány. Kvalitativní výzkumník zkoumá framy v různých podobách, včetně řečnických figur, obrazů a konkrétních frází.“ uvádějí M. Mark Miller a Bonnie Parnell Riechertová ve svém článku „The Spiral of Opportunity and Frame Resonance: Mapping the Issue Cycle in News and Public Discourse“. (Miller a Riechertová. In Reese et. al., 2003: s. 114)

Samozřejmě i tento protipól na pomyslné škále má svá negativa, která nastiňuje opět Reese: „Takovýto kvalitativní popis může umožnit důkladné zpracování daného problému, ale nemůže pomoci redukovat masu informací do smysluplných a ihned demonstrativních myšlenek.“ (Reese et. al., 2003: s. 8) Je proto rovněž obtížné tímto způsobem z obsáhlejších vzorků vyvozovat obecnější závěry.

2.2.4 Souvislost s agendou-setting

Framing souvisí s agendou-setting, tedy nastolováním agendy. „Agenda-setting je teorie o přenosu zásadních rysů z obrazů světa v masových médiích do obrazů v našich hlavách. Při zjednodušení Lippmanova pohledu je základní myšlenka, že prvky významné v mediálních obrazech se stanou významnými v obrazech publika. V metaforickém vyjádření mediální agenda nastavuje veřejnou agendu. (...) V dosud provedených studiích je základním teoretickým tvrzením, že stupeň zdůraznění kladený na události v médiích ovlivňuje prioritu přisuzovanou těmto událostem veřejností,“ upozorňují McCombs a Ghanemová. (McCombs a Ghanemová. In Reese et. al., 2003: s. 67) Bernard Cohen v roce 1963 ve své publikaci *The Press and foreign policy* vyjádřil myšlenku, že „médiá nám možná neříkají, co si máme myslet, médiá nám úspěšně radí, o čem máme přemýšlet a možná i jak o tom máme přemýšlet.“ (McCombs a Ghanemová. In Reese et. al., 2003: s. 67)

A v tomto bodě agenda-setting a framing sdílejí společný základ. Agenda-setting atributů výslovně zapojuje teorii framingového výzkumu. „Hlavní ústřední body framingového výzkumu, *framy*, *proces framingu* a *účinky framingu*, jsou, dle uvedeného pořadí, *agendy atributu*, *dynamika procesu agenda-setting*, včetně jeho nahodilých podmínek, a *vliv agenda-setting*, nebo *účinky*.“ (McCombs a Ghanemová. In Reese et. al., 2003: s. 69) Je tedy přirozeně nutné být obezřetní, nespokojit se s povrchním poznáním a sledovat v textech záměry komunikátorů, znaky jejich snah ovlivnit myšlení příjemců.

Důležitou roli však při přijímání nebo naopak odmítání mediálních zarámování mají i vlastnosti publika a jeho způsob interpretace textů. Pan

a Kosicki například „ukázali, jak je matice důležitých elementů spojená s interpretacemi publika, a rozpoznali, že text sám neurčuje význam, ale vzájemně reaguje s pamětí publika.“ (Pan a Kosicki, 1993. In Reese et. al., 2003: s. 9) Publikum je podobně důležité i pro Entmana, který mu v procesu přijímání zarámování přisuzuje stejnou váhu jako mediálním obsahům. Všimnul si totiž, „jak publikum může vyvozovat ‚protiframing‘ (*counterframing*) proti dominantním významům v textu.“ (Entman, 1993b. In Reese et. al., 2003: s. 9)

James Tankard navíc v článku *The Empirical Approach to the Study of Framing* upozorňuje, že „zpravodajský framing může eliminovat hlasy a oslabovat argumenty. Média mohou rámovat problémy způsoby, které dělají laskavost jedné straně, aniž ukazují jednoznačnou zaujatost. Když jeden z účastníků debaty nastaví její podmínky, udělá velký krok k vítězství v ní.“ (Tankard. In Reese et. al., 2003: s. 96) V Gitlinově pojetí jsou framy nevyhnutelně součástí mnohem rozsáhlejších struktur nebo sociální ideologie, která je manifestována v textu. (srov. Gitlin, 1980. In Reese et. al., 2003: s. 14) Dále se pokusím poukázat na to, co manifestují texty v regionálním tisku v Mělníku.

Poznámky:

^{1/} Také proto, že focus groups zatím nemají tak široké využití, literatury je v České republice málo. Využil jsem tedy k čerpání informací zdrojů dostupných v knihovnách finských univerzit v Jyväskylä, kde jsem půl roku studoval, v Tampere a Helsinkách.)

^{2/} Literatura využitá pro tuto práci je takových návodů plná, avšak jejich autoři se řídí právě vědomím, že výzkumníci, jimž je určena, ji využijí v praxi při pořádání focus groups pro svůj výzkum. Proto i tato práce má charakter spíše praktický.

^{3/} V této práci používám dle mého mínění přesnější výraz „průvodce diskuzí“, převzatý od Greenbauma, který píše o „discussion guide“ (Greenbaum, 2000: s. 85). Využil jsem „otázkové“ formy takového průvodce, již Krueger a Caseyová (2000) označují jako

„questioning route“. Morgan předtím v roce 1998 (Morgan, 1998: s. 9–22) pojednal o druhém možném přístupu jako o „topic guide“, v němž moderátor naznačí heslovitě témata, jimž se chce v diskusi věnovat. Greenbaum příkladem dokazuje (Greenbaum, 2000, s. 99–101), že tyto dva přístupy lze úspěšně kombinovat, a především upozorňuje, že formátů průvodce diskusí je tolik, kolik je na světě moderátorů focus groups, a že každý moderátor si svého průvodce upraví tak, aby vyhovoval právě jemu. (Greenbaum, 2000: s. 89).

^{4/} Tyto navzájem si blízké charakteristiky čerpám právě z této publikace, a to proto, že tato publikace shrnuje přínosné názory z dané oblasti do roku 2001.

^{5/} Pojem media peckage, „mediální balíček“, užíli jako první Gamson a Modigliani v roce 1989 v článku Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach v periodiku American Journal of Sociology. (srov. Tankard. In Reese et. al., 2003: s. 99)

3. Postup výzkumu

Důležité je zdůraznit, že tato práce si neklade za cíl analyzovat vliv médií na reprezentativním vzorku obyvatel Mělníka. Je postavena na výhradně kvalitativním výzkumu, jehož výsledky nelze zobecňovat a vztahovat na celou populaci v tomto městě. Této nemožnosti zobecnit pozorované jevy jsem si byl vědom od samotného začátku, kdy jsem volil metody výzkumu. Tato práce je pouhou sondou do ač malého, přec zajímavého světa regionálních médií a do složitého a dosud málo poodkrytého světa účinků působení takových médií na recipienty, v tomto případě na čtenáře. Postup výzkumu přibližuje tato kapitola.

Neměl jsem k dispozici žádný tým lidí, který by z většího vzorku populace vybral vhodné kandidáty pro výzkum při diskusích ve focus groups, tedy takzvaných ohniskových skupinách, jak tomu bývá při různých marketingových výzkumech prováděných touto metodou. (srov. Krueger a Caseyová, 2000: s. 77 n.; Stewart, Shamdasani, Rook, 2007: s. 58 n; Morgan, 1988: s. 44 n; Greenbaum, 2000: s. 62 n.). Proto jsem na základě svých zkušeností, poznatků a kontaktů z posledních osmi let, po jejichž většinu jsem působil jako regionální novinář pro Mělnický deník, Týdeník Mělnicko, týdeník Tep regionu a středočeskou přílohu Mladé fronty Dnes¹⁾, jsem oslovil obyvatele města Mělník, o nichž jsem věděl, že se zajímají o dění ve městě a zároveň pravidelně čtou regionální tisk, a kteří mi v případě svého nezájmu zúčastnit se výzkumu poskytovali kontakty na další čtenáře. Pro první skupinu jsem hledal respondenty ve věku nad 35 let a pro druhou skupinu respondenty ve věku do 35 let – abych zajistil účastníky, kteří si budou v diskusi bližší životními zkušenostmi. Takto provedený výběr jistě není prokazatelně reprezentativní pro mělnickou populaci, ale

za daných okolností nakonec stačilo, že z více než stovky oslovených alespoň dvanáct s účastí souhlasilo.²⁾

Velmi důležité bylo pro diskusi pečlivě vybrat témata, na nichž by se dalo poukázat na to, jak čtenáři přebírají mediální zarámování jednotlivých událostí a jevů. Na základě předběžného výzkumu v regionálních médiích, jimiž byly Mělnický deník, Týdeník Mělnicko, měsíčník Mělnická radnice, týdeník Tep regionu a středočeská příloha MF Dnes, a i na základě osobní zkušenosti jsem vybral tyto kauzy z let 2005 až 2007, které patřily k mělnickou veřejností nejsledovanějším:

- příprava stavby obchvatu, respektive průtahu městem;
- privatizace nemocnice;
- revitalizace historického centra města;
- umístění radaru pro měření rychlosti vozidel u frekventovaného nechráněného železničního přejezdu;
- příprava výstavby kanalizace³⁾

K těmto se v průběhu konání druhé focus group připojila ještě oprava budovy mělnického železničního nádraží.

Na základě zmíněného předběžného průzkumu v člancích, prováděného v Okresním archivu v Mělníku a v Městské knihovně v Mělníku, jsem sestavil průvodce diskusí, který je přílohou číslo 1 této diplomové práce. V něm jsem ve formě otázek nastínil aspekty každé z vybraných kauz a připravil jsem též otázky obecnější, jako například „Co si myslíte o roli

opozičních zastupitelů na radnici?“ . Tento průvodce byl pak důležitým pomocníkem při řízení diskusních skupin. Nebyl však zcela závazný. V závislosti na vývoji diskuse jsem proto mohl volně například měnit pořadí témat, pořadí dílčích otázek a tázat se doplňujícími otázkami, které v průvodci naznačeny nebyly.

Pro setkání jsem zvolil budovu mělnické Městské knihovny. Její oddělení pro dětské čtenáře má oválný stůl, k němuž se vejde pohodlně právě šest nebo sedm lidí.⁴⁾ Diskuse jsem nezaznamenával videokamerou, jak se o tom zmiňují někteří autoři⁵⁾, nebyl jsem si jist, zda by se respondenti před objektivem kamery dostatečně uvolnili. Přišel jsem sice o možnost následného pozorování non-verbálních projevů účastníků skupin, ale to by výrazně vadilo spíše u výzkumu marketingového nebo jiného, při němž non-verbální projevy respondentů mají důležitější výpovědní hodnotu než pro mne v tomto případě. Pro tento výzkum postačil zvukový záznam, pořízený v prvním případě na kazetový diktafon. Po zkušenosti, kdy se jedna z kazet v přístroji netočila, jsem konverzaci ve druhé skupině nahrál na diktafon s elektronickým záznamem zvuku. Zdálo se, že zařízení zaznamenávající pouze zvuk nikomu z respondentů nevadilo, všichni působili uvolněně. Plánovaný čas pro každou skupinu byl jedna a půl až dvě hodiny. První skupina skončila po dvou a čtvrt hodině, druhá po dvou hodinách, počítáno včetně deseti až patnácti minut vyplňování úvodního informativního dotazníku. V něm účastníci výzkumu odpověděli na čtyři otázky, které měly prokázat jejich zájem o dění v Mělníku a zjistit, které regionální tiskoviny čtou a jak často je čtou (pro podrobnější informace viz. kapitola č. 5).

Po uspořádání skupin jsem zvukové nahrávky přepsal a počal v nich označovat znaky jednotlivých framů. Následně jsem hledal jejich shodné nebo odlišné protějšky v mediálních textech, všiml jsem si, jak se zarámování těchto témat respondenty shoduje, nebo rozchází se zarámováním, jež těmto tématům dávají citovaní představitelé města, případně občanští aktivisté nebo samotní novináři.

Při své práci jsem nevyužil žádné kvantitativní metody, která by ukázala například počty článků k danému tématu v jednom či druhém periodiku, četnost citací jednotlivých představitelů města, počet opakování jednotlivých framů v člancích a podobně. Čísla by při subjektivním přístupu a velikosti vzorku čtenářů v tomto výzkumu nebyla průkazná.

Pro kvalitativní přístup a výzkum na malém vzorku čtenářů jsem se rozhodl proto, že oproti kvantitativnímu má vlastnosti, které se přímo hodí pro moji práci a podmínky, v nichž jsem ji tvořil. Tato pozitiva výstižně shrnul Miroslav Disman ve své knize Jak se vyrábí sociologická znalost:

„V kvalitativním výzkumu výběr proměnných není prováděn výzkumníkem. **V kvalitativním výzkumu o redukci dat de facto rozhodují zkoumané osoby.** Výzkumník vede respondenta k tomu, aby mu řekl co nejvíce (...), a doufá, že zkoumaná osoba vybere vše, co je pro ni relevantní. „Přirozeným systémem“ tu je respondentova znalost, zkušenosti, jeho postoje, pocity, prostě subjektivní dimenze daného problému, tedy prostor, který respondent dobře ovládá. Respondent není vtlačován do předem připravených schémat. **Výzkumníkovou úlohou**

je pak nalézt významné struktury v množině všech proměnných, které respondent považuje za relevantní. V tom je právě největší síla kvalitativního výzkumu.“ (*ztučnění i podtržení v originále*) (Disman, 2007: s. 290)

Poznámky:

^{1/} Pro Mladou frontu Dnes používám dále v textu již jen zkrácenou podobu názvu MF Dnes.

^{2/} Následně se dvě respondentky omluvily, jedné se v den konání skupiny narodila vnučka, druhá onemocněla. Každá patřila do jiné věkové kategorie, a tak se pro diskuse sešly dvě alespoň pětičlenné skupiny.

^{3/} Jak vyšlo posléze z diskuse a analýzy článků, poslední uvedené téma žádný zajímavý framing k porovnání nakonec nepřineslo.

^{4/} Prostředí knihovny je výhodné mimo jiné i proto, že jde o neutrální půdu, kde se každý může cítit dobře a k níž nemá antipatie, a také proto, že prováděnému výzkumu dodává na serióznosti.

^{5/} Například Stewart, Shamdasani, Rook, 2006: s. 93 n; Greenbaum, 2000: s. 76.

4. Tištěná média v Mělníku

V Mělníku vycházela v letech 2005 až 2007, tedy v letech, která sleduje tato práce, tři tištěná média, která lze označit za plně profesionální, vyráběná placenými novináři a přispěvateli. Byly to Mělnický deník, Týdeník Mělnicko a týdeník Tep regionu. Rada města Mělník vydávala měsíčník Mělnická radnice. Úlohu regionálního periodika v těchto letech splňovala také středočeská příloha Mladé fronty Dnes svými okresními stranami.¹⁾

4.1 Mělnický deník

Je vydáván v rámci Středočeských Deníků Bohemia akciovou společností Vltava-Labe-Press se sídlem v Praze-Uhříněvsi, vlastněnou z 80 procent koncernem Verlagsgruppe Passau, který v Německu vydává regionální noviny Passauer Neue Presse, a z 20 procent koncernem Rheinisch-Bergische Druckerei- und Verlagsgesellschaft, GmbH, jenž vydává mimo jiné deník MF Dnes.²⁾ List vychází od 1. listopadu 1997, původně jako Deník Mělnicka. Název se změnil v roce 1999. Vedoucím redaktorem mělnické redakce je Jiří Macek. Sídlo mělnické redakce je v ulici Nemocniční 480 v Mělníku, internetové vydání na <http://melnicky.denik.cz>. Tištěný náklad byl k 18. 9. 2006 ve dnech pondělí až čtvrtek 2500, v pátek 4400 a v sobotu 2600 kusů.³⁾ V lednu roku 2008 stálo jedno vydání 10 korun (9 korun pro předplatitele), v pátek 12 korun (11 korun pro předplatitele). O doručování se stará Mediaservis, s.r.o.⁴⁾ Je polobarevný a má 24 až 40 stran. Vyrábí se v redakčním systému RedWeb, fotografie se upravují v programu Adobe Photoshop a Zoner Photostudio. Tiskne se v tiskárně Vltava-Labe-Press, a.s. v Praze. Charakteristická barva listu je modrá (lišty, rubriky, někdy zprávy v boxech).

Denně kromě neděle přináší mělnická redakce v úvodní části listu tři strany zpravodajství a publicistiky z okresu Mělník, navíc má k dispozici hlavní článek na titulní straně, která jinak přináší zprávy z celé České republiky a ze zahraničí. Mělnické vydání je přitom jednou z mutačních částí, které doplňují celostátní domácí a zahraniční politické, sportovní, kulturní a společenské zpravodajství a publicistiku, nabízené na zbylé ploše 24- až 40stránkového vydání. Další části se nazývají Události & témata, Sport, Moje práce, Zábava a kultura, které střídavě doplňují bloky specializované na cestování, vědu a techniku a podobně. V pátek vychází příloha TV Magazín.

Mělnická redakce dává na svých stranách přednost tématům bezpečnost, práce, zdraví, škola, rodina a sport se zaměřením na okres Mělník. Ze sledovaných témat se hodně věnovala obchvatu, revitalizaci centra města Mělník a privatizaci nemocnice. Běžné zpravodajství upozorňuje na drobné problémy života ve městech a obcích, informuje o událostech v okrese, o činnosti úřadů, spolků a obyvatel rozličných zaměstnání a zájmů. Noviny denně zpravují čtenáře o automobilových nehodách, krádežích a dalších kriminálních činech v okrese.

Redakci tvoří dva redaktoři pro zpravodajství z Mělnicka Viktor Janovský a Petra Špitálská, webeditor Jakub Dvořáček, sportovní redaktor Luboš Kurzweil a šéfredaktor Jiří Macek. Externě vypomáhá několik přispěvatelů. Redakce nemá k dispozici grafika ani fotografa-specialistu, proto redaktor sám k článkům pořizuje i snímky. Každý redaktor plní zároveň funkci editora a korektora pro tištěné vydání.

4.2 Týdeník Mělnicko

Vydává ho JOL, spol. s r.o. Tento týdeník se definuje jako regionální noviny. Vychází od roku 1960, tehdy ještě pod názvem Nové Mělnicko jako týdeník Okresního výboru Komunistické strany Československa a Okresního národního výboru Mělník. Nové Mělnicko přitom navazovalo na Okresní noviny Mělnicka, vycházející od roku 1954 do konce dubna 1960. Přívlastek „Nové“ v názvu není od 28. června 1990, list byl dále vydáván Okresním úřadem v Mělníku. V roce 1997 se stal majetkem společnosti JOL, spol. s r.o., jejímž představitelem je šéfredaktor Jan Lhotský. V roce 2006 do společnosti JOL, spol. s r.o., vstoupil Roman Roubíček, který rok předtím založil týdeník Tep regionu, jehož redakci v červnu 2006 rozpustil. Týdeník Mělnicko od té doby vychází s podtitulem Tep regionu. Sídlo redakce je v ulici Nová 209 v Mělníku, omezené internetové vydání je dostupné na www.melnicko.cz. Tištěný náklad je 10 000 kusů, podle informací spolumajitele Romana Roubíčka se v průměru neprodá zhruba tisíc výtisků, náklad neověřuje žádná specializovaná společnost. Vychází každý týden oficiálně ve středu, v prodeji je však již v úterý. Cena jednoho výtisku je 7 korun. Vyrábí se v programu PageMaker 6.5 a Corel Draw 9.0 v redakci, tiskne Novinové centrum Plzeň. V okrese list rozšiřuje Česká pošta s.p., mimo okres se o distribuci stará redakce.⁵⁾ Charakteristická barva polobarevného listu je zelená (logo, lišty pro rubriku krátce, některé plošné inzeráty).

Týdeník se věnuje pouze nejdůležitějším politickým tématům, drobnější kauzy nepokrývá, zato pečlivě zachycuje kulturní, společenské a sportovní dění v pokrývané oblasti. Každý týden nabízí na osmi stranách především zprávy z kulturního a společenského života, zajímavosti z historie, obsáhlou sportovní rubriku a černobílý televizní program, od roku 2005

navíc vychází pravidelná osmistránková příloha Plný košík na neděli. Vedle okresu Mělník zasahuje i Odolena Voda a Brandýs nad Labem.

Redakce má dva redaktory, jsou jimi šéfredaktor Jan Lhotský⁶⁾ a Olga Waksmundská⁷⁾, redaktorem www stránek je Bedřich Marjanko⁸⁾. Redakce využívá služeb dvou grafiček a zveřejňuje příspěvky od stálých i příležitostných dopisovatelů.

4.3 Tep regionu

Od dubna 2005 do června 2006 ho vydával Media Holding, s.r.o., se sídlem v Praze 1. Vycházel oficiálně ve středu, v prodeji byl ale už vždy v úterý. Stál 6,50 Kč. Redakce sídlila v Jiráskově ulici 228 v Mělníku. Šéfredaktorem byl Jaromír Tůma. List byl polobarevný, charakteristickými barvami byly červená a modrá. Grafickou úpravu a tisk zajišťovalo Raxaco, s.r.o., v Praze.⁹⁾

Tento týdeník přinášel zprávy nejen z měst Mělník, Neratovice, Kralupy nad Vltavou, Kostelec nad Labem a Mšeno, ale přesahoval okres Mělník hned ve třech místech – věnoval se Roudnicku, Štětsku, Odolenavodsku a Mladoboleslavsku. List byl rozdělen do dvou osmistránkových sešitů, z nichž první byl věnován aktuálním politickým, sportovním a kulturním zprávám z různých míst zasažené oblasti a nabízel třístránkový prostor pro zprávy zvlášť z Mělnicka, Roudnicka a Kralupska. Druhý publicistický sešit nazvaný Život naplno měl podtitul „čtení pro chvíle odpočinku“.

Redakci tvořili píšící šéfredaktor Jaromír Tůma, redaktor Luboš Lidický, redaktor webových stránek Ivan Nekuda a sportovní redaktor Petr

Třešňák. Redakce spoléhala na stálé externí spolupracovníky. Na výrobě listu se podílela vedoucí vydání a dva grafici.

List nevychází od června 2006, kdy Roman Roubíček ze společnosti Media Holding, s.r.o., vstoupil vlastnický do konkurenční společnosti JOL, a jméno týdeníku Tep regionu zůstává v podtitulu Týdeníku Mělnicko.

4.4 MF DNES – okresní strana Mělnicka

Vydavatelská skupina Mafra, a.s., jejímž majoritním vlastníkem je německý holding Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft GmbH, začala roku 1996 vydávat krajské přílohy svého celostátního deníku Mladá fronta Dnes.¹⁰⁾ Od roku 1999 ve středočeské příloze čtenáři nacházeli navíc jednou týdně v úterý strany věnované deseti okresům, respektive dvěma, nebo třem v každém ze čtyř mutačních vydání (ve společném vydání jsou strany pro Berounsko a Příbramsko; Kladensko, Mělnicko a Rakovnicko; Mladoboleslavsko a Nymbursko; Benešovsko, Kolínsko a Kutnohorsko). Obsazení mutací vyšlo ze zeměpisné polohy jednotlivých oblastí. Od 1. listopadu 2001 vycházejí okresní strany také v pátek. Sídlo redakce je v Anděl Media Centru v ulici Karla Engliše 519/11 v Praha 5. Cena je 12 korun (předplatné 11 korun), v pondělí 14 (předplatné 13,50) a ve čtvrtek 17 korun (předplatné 15,50). Tisknou Tiskárny Mafraprint Praha a Olomouc. Internetová verze na www.mfdnes.cz, internetový magazín www.idnes.cz.¹¹⁾

Tematika článků i jejich domicily se na straně Mělnicka mění a týkají se aktuální problematiky okresu, především jeho měst. Redaktoři se věnují

v hlavních člancích především politickým tématům, v ostatních pak přinášejí i zprávy kulturní a společenské.

Každý redaktor se stará o zpravodajství ze dvou okresů. Všichni tři dosavadní interní redaktori pro Mělnicko, Jan Fidler, Radek Plavecký a Eva Kučerová, pocházejí z Mladoboleslavska. I proto se příspěvků z Mělnicka objevuje v celokrajské části středočeské přílohy méně než z jiných oblastí kraje. Tento nedostatek nahrazují právě okresní stránky, kde má čtenář nalézt nejdůležitější novinky ze svého okolí.

Vedoucím středočeské redakce je v roce 2008 Martin Rumler. Redaktory pro Mělnicko byli v letech 2005 až 2007 Radek Plavecký, Eva Kučerová a externě Lucie Zikmundová.

4.5 Mělnická radnice

Tento měsíčník vydává Městský úřad Mělník jako zpravodaj rady města od roku 2003. Vychází vždy první den v měsíci jedenáctkrát ročně, letní dvojčíslo spojuje vydání pro červenec a srpen. Sídlo Městského úřadu je náměstí Míru 1, Mělník. Černobílý list dostávají všechny domácnosti ve městě zdarma. Sáží ho Fargo litho&repro studio Mělník, tiskne K+H Mělník. Odpovědnou redaktorkou je tisková mluvčí Městského úřadu v Mělníku Helena Vavřinová.¹²⁾

Zpravodaj podává informace od nejvyšších představitelů města v pravidelných úvodnicích starosty a místostarostů, přináší rubriku Krátce s přehledem událostí, články na aktuální témata od vedoucích a pracovníků odborů Městského úřadu a nabízí přehled rozhodnutí rady města a zastupitelstva města v uplynulém měsíci, přičemž uzávěrka zpravodaje

je vždy 15. den v předchozím měsíci. Do 16stránkového periodika přispívají i učitelé a žáci mělnických základních a středních škol, členové zájmových organizací a podobně. Vydání vždy uzavírají články o historii města, kulturní přehled a společenská rubrika například se seznamem narozených dětí v měsíci předcházejícím každému vydání.

Poznámky:

^{1/} Pro tento přehled jsem využil coby zdroje svoji bakalářskou práci *Současná tištěná média na Mělnicku*. FSV UK. Praha, 2005. Informace jsem zredukoval a zaktualizoval.

^{2/} Vydavatelská skupina Vltava–Labe–Press, a.s., (VLP) vydává přes 100 regionálních titulů. Patří mezi ně 73 regionálních deníků, 28 týdeníků, samostatných i vkládaných, dále bulvární celostátní deník ŠÍP. Zdroj: www.vlp.cz.

^{3/} Informace jsem získal z Ceníku inzerce pro Mělnický deník poskytnutý mělnickou redakcí. Údaje platné k datu 18. září 2006.

^{4/} Základní informace jsou v tiráži každého vydání Mělnického deníku.

^{5/} Informace o redakci jsem čerpal z výtisků v Okresním archivu Mělník, z tiráže Týdeníku Mělnicko a z telefonického rozhovoru se spolujednatel listu Romanem Roubíčkem z 10. ledna 2008.

^{6/} Miroslav Sígl o něm ve své knize „Kdo je a byl kdo“ uvádí na straně 258: „LHOTSKÝ Jan, Mgr. (* 12. 7. 1953 Mělník) – novinář, šéfredaktor, fotoreportér. Vystudoval gymnázium, od 80. let pracoval jako redaktor týdeníku *Nové Mělnicko* (vydával ONV Mělník, později OÚ Mělník), od roku 1992 byl pověřen řízením téhož týdeníku s názvem *Mělnicko*. (...) Od roku 1993 se Jan Lhotský stal šéfredaktorem a fotoreportérem *Týdeníku Mělnicko*, k jehož vydávání byla založena společnost s ručením omezeným JOL, která tak udržela jeden z mála regionálních časopisů v českých rukou po privatizaci většiny regionálního tisku v 90. letech a po jeho prodeji německým majitelům.“

^{7/} Miroslav Sígl o ní ve své knize „Kdo je a byl kdo“ uvádí na straně 512: „WAKSMUNDSKÁ Olga, Mgr. (* 6. 7. 1952 Brno) – novinářka. Vystudovala Fakultu žurnalistiky UK v Praze. Pracovala v redakci *Besedy našeho venkova*, v deníku *Mladá fronta Dnes* a v nakladatelských redakcích. V roce 1995 nastoupila do redakce *Týdeníku Mělnicko*, kde je nyní zástupkyní šéfredaktora. Žije v obci Jenišovice, kde vede obecní kroniku.“

^{8/} Miroslav Sígl o něm ve své knize „Kdo je a byl kdo“ uvádí na straně 258: MARJANKO Bedřich, PhDr. (* 28. 5. 1957 Mělník) – redaktor. Vystudoval filozofii a historii na UK v Praze. Nejprve spolupracovník regionálního tisku, posléze redaktor Týdeníku Mělnicko a jeho webových stránek na internetu. Je členem MOOS (*Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku – pozn. autora*).“ Informace o dalších novinářích, kteří v roce 2005 až 2007 působili na Mělnicku Miroslav Sígl ve svém seznamu osobností Mělnicka neuvedl, a to přestože někteří z nich pracovali pro regionální média od 90. let 20. století.

^{9/} Informace z tiráže Tepu regionu.

^{10/} Mediální skupina Mafra, a.s., vlastní v Česku také Lidové noviny, Metropolitní Express, internetové portály idnes.cz a lidovky.cz, měsíčník Filter a provozuje Expresradio, Rádio Classic FM a televizní stanici Óčko.

^{11/} Informace z tiráže MF Dnes.

^{12/} Informace z tiráže Mělnické radnice.

5. Účastníci diskusních skupin

Účast v diskusi přislíbilo dvanáct občanů Mělníka, čtenářů regionálního tisku. Z každého setkání se odhlásila jedna z pozvaných žen, a tak zůstaly dvě skupiny o pěti respondentech. V první skupině byli tři muži a dvě ženy ve věkovém rozmezí od 41 do 75 let. Ve druhé skupině taktéž tři muži a dvě ženy, avšak ve věku od 26 do 30 let.

První diskusní skupinu jsem uspořádal v úterý 20. listopadu 2007, druhou ve čtvrtek 29. listopadu 2007, obě v oddělení pro dětské čtenáře v Městské knihovně v Mělníku. Než jsme vstoupili do diskuse o tématech nastíněných v předem vypracovaném průvodci diskusí (viz. Příloha 1), uložil jsem příchozím, aby vyplnili krátký dotazník, týkající se jejich povědomí o dění ve městě, důležitosti, již přikládají jednotlivým problémům, událostem a kauzám, a také jejich názoru na jednotlivá regionální periodika na Mělnicku (dotazník je Přílohou číslo 2).¹⁾

Prvním úkolem bylo odpovědět na otázku „Jaká jsou podle vás nejdůležitější témata, kauzy a události komunální politiky uplynulých let či měsíců a dnů v Mělníku?“ a seřadit je podle důležitosti, kterou pro účastníky mají. Pro respondenty byla nejdůležitější kauza obchvat města Mělník, objevila se většinou na prvním místě. Dále byly pro respondenty významné revitalizace historického centra města a její různé dílčí projekty, jako je zpřístupnění věže kostela sv. Petra a Pavla či plán na výstavbu lanovky od Labe do centra města, privatizace nemocnice a výstavba kanalizace. Jednotlivě pak uváděli umístování radarů měřících rychlost vozidel, problém hluku v loděnicích a v tanním překladišti, řešení problému absence tanečního sálu ve městě, cyklostezky

a rostoucí počet nákupních center ve městě. V diskusích se o některých tématech hovořilo, o jiných nikoli.

Pro představu, zda skutečně a jak často respondenti čtou regionální tisk, jsem se zeptal „Čtete regionální/místní tisk? V případě, že ano, jak často čtete uvedené tituly? Navíc kvalitu každého oceňte známkou od 1 do 10, když 1 znamená nejvyšší kvalitu.“ Když respondenti oznámkovali jednotlivé tituly, považoval jsem jejich hodnocení za vyjádření míry důvěry k danému médiu coby zdroji informací.

V práci neuvádím statistické údaje, a to vzhledem k subjektivitě nastavení žebříčku hodnot u každého účastníka a neuvedení kritérií, jež známku ovlivňují. Konkrétní čísla by mohla být zavádějící, například při vypočítání průměrné známky pro každé periodikum. Možnost zkreslení na malém vzorku populace je také jedním z důvodů, proč nechci do svého výzkumu zapojovat kvantitativní metody. Tento dotazník jen krátce slovně shrnu. Účastníci hodnotili sledovaná média jako nadprůměrná, čímž dle mého názoru dali najevo svoji důvěru v jejich obsah, náklonnost k nim a jistou oblibu ve způsobu jejich prezentace reality. Nejčtenějšími periodiky byly u respondentů měsíčník Mělnická radnice, který každá domácnost v Mělníku dostává zdarma, a Týdeník Mělnicko, list s tradicí založenou v 50. letech 20. století. Mělnický deník, týdeník Tep regionu a středočeské vydání MF Dnes četli respondenti méně.

Úkol číslo 3 zněl „Napište krátce, jakou mají podle vás povahu jednotlivá média, která vycházejí v Mělníku. (Zahrňte třeba i to, zda jsou kritická vůči aktérům referovaných událostí či kauz; jak některá témata pojímají; zda by je mohla pojímat i jinak a podobně; jsou zaměřená na politiku, kulturu, společenské problémy.)“ Na Mělnické radnici čtenáři ocenili velké množství potřebných informací o rozhodnutích zastupitelstva

a rady města a o činnosti odborů, informace o kulturním dění ve městě a také články z historie Mělníka a i to, že články jsou krátké, výstižné a čtivé. Přestože list je zaměřen na politické otázky, respondentům v ní chybí hlubší pohled na práci městských zastupitelů.

Týdeník Mělnicko si někteří cení pro jeho vyváženost a zajímavá témata, ale většina v něm vidí také jen informace – chybí jim kritické a polemické články ke kauzám týkajícím se Městského úřadu. Dobře jsou hodnoceny rubriky věnující se kultuře, sportu a školství. Někteří považují list za „domácký“ týdeník, také v něm hledají regionální inzerci. I Mělnický deník by měl být podle odpovědí v dotazníku kritičtější. Je ceněn pro nejaktuálnější informace a pružnější reakce na dění ve městě a v regionu, na druhé straně je v něm podle účastníků focus grous hodně zpráv z okolních regionů a někdy se svým pojetím a senzacechtivostí blíží bulváru. Ve středočeské příloze MF Dnes je podle respondentů málo zpráv z Mělníka a vzhledem k „celostátnosti“ také malý prostor na podrobnější zachycení lokálních problémů.

Reakce na výzvu „Napište krátce, jak by vypadala pro vás ideální zpravodajská tiskovina pro Mělník. Co vám na těch současných schází?“ obsahovaly v některých případech kritiku stávajících médií. Avšak nejvíce respondenti psali o nezávislé, kritické a současně „spravedlivé“ tiskovině, kde by se objevovala polemika a také zdůvodnění klíčových rozhodnutí městského zastupitelstva. Některým vyhovují Týdeník Mělnicko a Mělnická radnice kvůli informacím z radnice a regionu, bez fantastických zpráv, „krváků“, fotografií nehod a podobně. Rádi by v nich ale viděli více zpráv ze života obyvatel v okrajových čtvrtích.

Naposledy měli respondenti v úvodu skupiny označit jednu z možností „hodně – běžně – málo – vůbec“ jako odpověď na otázku „Jak moc se podle vašeho názoru zajímáte o dění ve vašem městě Mělníku?“. Dle dotazníku lze říci, že v obou skupinách diskutovali lidé se spíše běžným zájmem o dění v Mělníku. Což bylo pro výzkum vyhovující.

Dotazníkový průzkum měl ještě jeden praktický důvod. Během vyplňování se postupně dostavili všichni respondenti, a tak bylo možné následně diskusi zahájit v plném počtu účastníků. Ve skupině číslo 1 nad 35 let věku byli pan K., pan Ch., pan P., paní H. a paní L. Ve skupině číslo 2 pak do 35 let věku pan H., pan R., pan V., paní O. a paní D. V textu této práce jejich celá jména neuvádím.

Poznámka:

^{1/} Dotazníku jsem v úvodu využil také proto, aby se přichozí začali dobře soustředit na diskusi, již s největší pravděpodobností všichni z nich podstoupili poprvé v životě, a aby si uvědomili význam svého jednání a svých odpovědí pro takový výzkum. Šlo o velmi jednoduché otázky, na které všichni respondenti znali odpověď, protože se týkaly jejich života. Odpovědi měly také za úkol představit názory účastníků focus groups.

6. Framy v novinách a framy v diskusi

Podstatné bylo zvolit vhodný způsob, jak nejlépe poukázat na jev přebírání, nebo odmítání mediálního framingu respondenty, jak do jednoho textu skloubit výpovědi z více méně volné diskuse s výpověďmi v mediálních textech. Jako poměrně výhodné jsem vyhodnotil přímé porovnání konkrétních textů z článků a konkrétních výpovědí zaznamenaných ve focus groups. Jak píše M. Mark Miller a Bonnie Parnell Riechertová, „kvalitativní výzkumník zkoumá framy v různých podobách, včetně řečnických figur, obrazů a konkrétních frází.“ (Miller a Riechertová. In Reese et. al., 2003: s. 114) I v této práci porovnávám v některých případech konkrétní věty a v jiných se věnuji spíše podtextu.

Samotný výzkum je rozdělen do kapitol podle jednotlivých framů.

6.1 FRAME: Městský úřad – zvelebovatel města

Do tohoto nadřazeného framu, který je poměrně častým v regionálních médiích na Mělnicku, jsem zařadil několik podframů, které jeho existenci dokazují.

6.1.1 PODFRAME: Městský úřad – budovatel přístaviště a lanovky

Tento frame, v němž Městský úřad prostřednictvím svých představitelů vystupuje jako původce myšlenek na zbudování přístaviště na Labi a jejich realizátor, podpořil starosta města Miroslav Neumann například v rozhovoru pro MF Dnes 10. března 2007. Starosta v celém rozhovoru mluvil za vedení Městského úřadu o různých problémech města v první osobě množného čísla – a to i ve výpovědi o přístavišti, v níž prezentoval záměry, které však původně vzešly od soukromých subjektů. Jeho slova tak přinesla zarámování, že město samo má zásluhu na budování přístaviště, jež by mělo také provozovat.

Na otázku redaktorky Zuzany Čechové „Čím tedy nalákáte více turistů?“ odpověděl: „Nyní se soustředujeme na nový informační systém, který by měl lidem výrazně ulehčit pohyb po našem městě. Další turisty by mohlo do města přivést zprovoznění přístaviště. Lodní doprava je velká výhoda Mělníku, na řeku bychom mohli turisty nalákat. Například německé společnosti sem už turisty dovážejí. Přijedou do Mělníka, zaparkují a objedou si třeba Litoměřice nebo Prahu a potom se vrátí do Mělníka. A když budou mít u nás co dělat, zdrží se. Chtěli bychom mít třeba krámky s místními předměty, rýsuje se golfové hřiště nebo jachtklub. Řešíme také cyklotrasy.“ Na otázku „A jak to s vybudováním přístaviště vypadá?“ řekl: „Zatím je tam plechový plovoucí ponton, jako starosta řeknu, že to není hezké, jako občan bych řekl i něco horšího. Máme už studii, jak by mohl přístav vypadat a také bychom rádi získali na výstavbu dotace.“⁽¹⁾

Tento frame se objevil i v článcích, jež dělily dva roky. V rozhovoru „Jak se město chystá na poslední část roku“ v Týdeníku Mělnicko z 31. srpna 2005 starosta na otázku Jana Lhotského „Město Mělník sází také na cestovní ruch. Počítá se s nějakou novinkou, s dalším jeho rozvojem?“ odpověděl: „Správná připomínka. I v této oblasti se připravuje nejedna zajímavost. Vše svědčí o tom, že by Mělník mohl mít vybudované přístaviště pro výletní lodě. Cestující při své cestě navštíví město, dobře pojedí, ochutnají naše víno, navštíví pamětihodnosti... Kdy k tomu dojde? Jízdní řád je již německými provozovateli stanoven na duben 2006. Do té doby budou probíhat nezbytné přípravy na obnovení lodní osobní přepravy v Mělníku.“⁽²⁾ Starosta opět neuvedl, že by na projektu vybudování přístaviště pracoval někdo jiný než město.

O dva roky později, před komunálními volbami do městského zastupitelstva, v označeném PR článku Občanské demokratické strany pojatém jako rozhovor se starostou a volebním lídrem mělnické ODS, Miroslav Neumann vypovídá: „Podařilo se nám postavit nové autobusové nádraží a také již hovoříme o novém vlakovém nádraží (tak zvaný projekt Oživlého nádraží byl již zahájen), ale současně hovoříme i o novém říčním přístavišti a spojení řeky s městem. Otevřeme část mělnického podzemí, jako turistickou novinku.“³⁾ Znovu město vedené tímto občanským demokratem vystupuje jako hybatel dění a původce projektů, spojených ve skutečnosti i s jinými subjekty, jako jsou například České dráhy, což ukáže níže rozbor jiného podframu.

Zarámování převzali účastníci skupiny číslo 2. Na otázku, zda vědí, kdo přišel s nápadem na zbudování přístaviště a lanovky, odpověděli, že město.

Pan R.: „Já jsem myslel, že spouštěčem bylo město.“

Paní D.: „Starosta o tom mluví celkem dlouho, už to, myslím, chystají několik let. Jen nevím, kdy to začnou stavět, zatím jen slibují.“

Paní O. a pan V. přikyvovali.

Se zvelebením oblasti přístaviště souvisí i plán na vybudování lanovky od řeky Labe do centra města. Ani v článku MF Dnes z 3. listopadu 2007⁴⁾ ani ve zprávě Týdeníku Mělnicko ze 14. listopadu 2007 o schválení zahájení příprav výstavby lanovky radou města se neobjevila informace, že původními iniciátory akce byli Jiří Lobkowicz a České přístavy. Naopak. Týdeník Mělnicko v redakčním článku 14. listopadu uvedl: „Není tomu tak dávno, co jsme na našich stránkách informovali o pro mnohé

možná utopistické myšlenky mělnické radnice, o výstavbě lanovky vedoucí z městské části Rybáře do centra města.⁵⁾ O původci nápadu se nezmínil ani místostarosta města Jaromír Kovářík (mimořádně v obou médiích citovaný) ve svém autorském článku „Lanovkou na Mělník?“, který zveřejnil 12. listopadu 2007 na zpravodajském serveru Městského úřadu www.melnik.cz⁶⁾:

„RM schválila dne 29. 10. 2007 zahájení prací na projektu vybudování kabinkové lanovky (hřebenovky). Ta by vozila zájemce a především turisty, kteří na Mělník připlují po vodě, od starého mostu, kde je kotviště lodí, na Aušperk. (...)

Po letošním zpřístupnění věže chrámu sv. Petra a Pavla a v příštím roce plánovaném otevření části mělnického podzemí včetně možnosti nahlédnutí do zcela výjimečné 5 metrů široké studny, je to další z cílů, jak nabídnou turistům ve městě zajímavý program.

Na první pohled velmi neobvykle a fantasticky vyhlížející projekt má velkou šanci na úspěch především s pomocí dotací EU. Teď tento záměr ještě musí projednat zastupitelé.⁷⁾

Dosud tedy v této otázce Městský úřad vystupoval jako původce děje. Zmínka o zrodu myšlenky na stavbu lanovky se objevila až v Týdeníku Mělnicko 28. listopadu 2007: „Nápad se narodil v souvislosti se studií využití mělnického přístaviště, kterou zadaly České přístavy spolu s panem Lobkowiczem.“⁸⁾

Ve sledovaných článcích o budování přístaviště byl jeden z těchto dvou subjektů opět pouze okrajově zmíněn v rozhovoru se starostou Miroslavem Neumannem v MF Dnes z 2. dubna 2007, kde je Městský úřad opět v roli zvelebovatele:

„Jaká je vaše představa využití řeky?

Propojila by se řeka s městem a znamenalo by to velký rozvoj říční dopravy. Je to ale finančně hodně náročná akce a musíme ji rozložit do etap. Priority ve městě jsou momentálně jiné, ale přístaviště oddalovat nechceme.

Máte plány, jak by přístaviště mohlo vypadat?

Každopádně by šlo o moderní přístav spojený s potřebným doplňkovým vybavením, jako jsou čerpací stanice nebo přípojky na elektřinu. Prostě přístav se vším všudy.

K tomu se však musí ve městě doplnit nabídka aktivit, které by turisté mohli využívat...

Spolupracujeme na tom s rodinou Lobkowiczů. Existují plány na vznik minigolfového hřiště a dětského koutku. Vzniknout musí moderní informační systém a spousta dalšího. Jde nám prostě o to, aby turisté u nás zůstávali delší dobu, ne aby se zde jen prošli a zase odjeli.⁹⁾

Přestože všichni respondenti sledují pravidelně dění pokrývané regionálním tiskem, tuto skutečnost v diskusní skupině číslo 2 zaznamenal jen pan H. a na otázku „Víte, kdo je původcem myšlenky vybudování přístaviště a lanovky?“ odpověděl:

„Přišel s tím Lobkowicz, protože má dole to vinařství, tak něco takového plácnul, od něj to vzešlo, tak se tím začali zabývat. Četl jsem to dnes prvně v Týdeníku Mělnicko, a tak mi došlo, že o tom už před pěti lety mluvil nějaký člověk a já si nepamatoval jaký. Asi to byl on.“

Informace o jiných subjektech, zajímajících se o rekonstrukci přístaviště, se objevila v Týdeníku Mělnicko ve sledovaných článcích jen v autorských textech šéfredaktora Jana Lhotského, a to 16. března 2005 a 15. března 2006. V prvním případě uvedl: „Jistá německá firma vážně

uvažuje o výstavbě přístaviště na řece Labi pod takzvaným starým mělnickým mostem. (...) Vybudování přístaviště německým investorem by ale bylo jen jedním z prvních kroků za úspěchem. Těmi dalšími je například zajištění podstatně kulturnějšího přístupu do historického středu města ve směru od starého mostu. Na současnou prudce se kroutící cestu by účastníci těchto plaveb nevzpomínali asi v nejlepším. (...) Věřme, že jednání mezi městem a firmou bude úspěšné.¹⁰⁾ Ve druhém případě: „Velký kus práce pro zdar této akce vykonalo a ještě vykoná město společně s dalšími subjekty, zejména s Českými přístavy a rodinou Jiřího Lobkowicze, které spolupracují při vybudování přístaviště.“¹¹⁾

6.1.2 PODFRAME: Městský úřad – provozovatel nemocnice

Tento frame se objevil v období před prvním kolem privatizace mělnické nemocnice s poliklinikou. Městský úřad zvažoval, a pak i svým zastupitelstvem schválil záměr nemocnici koupit. Zarámování, které tomuto kroku dala média a také politici na jaře 2007, naznačovalo, že město bude zdravotnické zařízení také provozovat.

Rozhovor v Mělnickém deníku z 23. ledna 2007 poutal z pohledu naznačeného zarámování vypovídající titulek „Bendl: Město má jiné povinnosti, než aby provozovalo nemocnici“ a téma město jako majitel a provozovatel nemocnice bylo jedním z několika stěžejních.¹²⁾

Média se ve svých materiálech věnovala možnému městskému vlastnictví zařízení, což jen podporovalo naznačený frame. Podporovala ho také vyjádření starosty města Miroslava Neumanna jako například v jeho úvodníku k Mělnické radnici v dubnu roku 2007: „V minulosti špitál a později nemocnice vždy patřila k Mělníku a byla jeho součástí.

Chceme být pokračovateli této tradice a zde byla poslední možnost, jak toto zachovat. Zákon o obcích ukládá městu zajišťovat kvalitu a rozvoj potřeb jeho obyvatel a zachování zdravotnických služeb – pokud možno v co nejširším rozsahu. (...) Ať chceme, nebo nechceme, i zdravotnictví je podnikání za účelem zisku a my nechceme, aby zisk byl někým odvážen z města, ale aby byl zpět investován do naší nemocnice. A to nikdo, pokud není charitou, nezabezpečí, kromě města.“¹³⁾

Podobných vyjádření bylo mnoho i v soukromých médiích. Naznačený frame podpořilo i toto vyjádření starosty pro MF Dnes z 10. března 2007: „Nemocnicí bychom nechtěli vydělávat, nehrajeme si na spasitele zdravotnictví na Mělnicku. Chceme, aby lidé měli všeobecnou péči. Soukromý subjekt neoddiskutovatelně bude chtít zisk, nejsou to charitativní spolky,“ říká starosta Miroslav Neumann.“¹⁴⁾

Častým motivem byl zájem zachovat všechna oddělení nemocnice, a tím i její všeobecný charakter. Na což upozornila i MF Dnes poté, co radnice ve výběrovém řízení neuspěla. „Mělnická radnice, která ve výběrovém řízení neuspěla, hodlá prosadit, aby nový vlastník zachoval stávající rozsah péče.“¹⁵⁾

Ve sledovaných médiích jsem objevil následující náznaky toho, že město samo nebude nemocnici přímo provozovat – a to ve Slovu starosty, úvodníku Mělnické radnice z dubna 2007. Šlo o tuto větu v posledním sloupci půlstránkového materiálu: „(...) vytvoření obchodní firmy ve 100% vlastnictví města, které bude majitelem celého areálu, a obchodní firma pak provozovatelem nemocnice. V tomto modelu vedení města ani jeho pracovníci žádným způsobem nezasahuje do řízení nemocnice. Je tu však problém se získáním kvalitních a věci znalých lidí

do vedení této společnosti. (...) V případě získání nemocnice je samozřejmé určení managementu formou výběrového řízení.“¹⁶⁾

Nejasnost modelu provozování u čtenářů mohlo podpořit vyjádření zastupitele za ODS a předsedy finančního výboru mělnické radnice Radima Vajchra, který v procesu privatizace jednal za zastupitelstvo, pro MF Dnes z 20. března 2007: „Město nebude nemocnici provozovat přímo, ale prostřednictvím dceřiné společnosti, kterou založí. ‚Ta bude ve stoprocentním vlastnictví města,‘ uvedl Vajchr s tím, že půjde o společnost s ručením omezeným s dozorčí radou jmenovanou městem.“¹⁷⁾

Naznačené zarámování převzali účastníci obou skupin:

Paní H.: „Já jsem si myslela, že to budou provozovat. (...) Myslela jsem, že by měli nějakého ředitele, který by to spravoval. Nevím, jak to běží, ale dojem můj z toho takový byl. Když má město divadlo a sportoviště a to všechno, co ve městě je, tak mi přijde, že kde je škola, musí být i nemocnice.“

Pan P.: „I já jsem si myslel, že to chtějí provozovat, od začátku to tak prezentovali. Pořád se mluvilo, jak chtějí udržet ty oddělení a všechno tak, jak je. Říkal jsem si, že to bude náročné, ale že to asi mají nějak vymyšlené.“

Pan R.: „To je dost těžký byznys, taková nemocnice. A nejsem si jistej, jestli by na to město mělo... nejen peníze, ale i schopného manažera. V té šíři, kterou poskytují, tak není možné, aby to úřad utáhnul. Dojelo by na to celé město.“

Pan V.: „Jakákoli státní organizace se nedokáže postarat o takové zařízení dobře ekonomicky, aby to bylo funkční. A mně to stejně přišlo jako gesto, zvlášť když do toho podruhé nechtěli jít.“

Respondenti převzali naznačené zarámování zcela přirozeně. Vždyť ani v jednom z výše citovaných článků a ani v dalších sledovaných materiálech nebyla nalezena zmínka o žádném dalším možném provozovateli, který by nemocnici spravoval pro město. O něm se zmínil starosta Miroslav Neumann až na podzim 2007, když odůvodňoval, proč zastupitelstvo nechce vstoupit do druhého kola privatizace. Jako jeden ze zásadních důvodů, proč se město nezúčastní výběrového řízení znovu, uváděl, že Městský úřad už nemá dispozici externí společnost, která by pro něj nemocnici provozovala. Cituji z jeho úvodníku v Mělnické radnici z listopadu 2007: „K výraznému posunu došlo i v pohledu zdravotnických společností na tzv. provozovatelský model, se kterým šlo město do 1. kola privatizace. Tento model zachovával vlastnictví majetku městu a pronájem činnosti odborné firmě. Tehdy jsme měli nabídky od společností, které by tento model akceptovaly. To již patří minulosti, všichni chtějí, aby majetek byl jejich, a při nákladech na vstupní investici to má svoji logiku. Kdo trochu sleduje zdravotnictví, ví, jakými problémy žila Kutná Hora a žije Nymburk, kde nemocnice jsou v majetku města.“¹⁸⁾

V Týdeníku Mělnicko a v MF Dnes se také až na podzim 2007 objevily konkrétní zmínky o tom, že město nemocnici provozovat nechtělo.

Dne 17. října 2007 v rozhovoru pro Týdeník Mělnicko po jednání zastupitelstva, které rozhodlo o tom, že Městský úřad se podruhé nebude o nemocnici ucházet, starosta Miroslav Neumann také uvedl: „Město Mělník nikdy nechtělo nemocnici provozovat jako svou příspěvkovou organizaci. V prvním výběrovém řízení počítalo s tím, že se stane vlastníkem nemovitostí a pro provozování najde odbornou firmu. Tehdy jsme ji měli, dneska tomu tak již není.“¹⁹⁾

Stejně pojednala o nezájmu radnice vlastnit nemocnici Lucie Zikmundová v MF Dnes: „Starosta města Miroslav Neumann kolegy upozornil, že se situace v nemocnici od začátku roku výrazně změnila. Tehdy bylo město jedním ze tří uchazečů, kraj však vybral firmu Meda, jež nakonec nabídnutou sumu neuhradila. „Naše tehdejší vize provozovatelského modelu by nyní nebyla možná, nemáme tu společnost, která by nemocnici provozovala,“ řekl starosta.“²⁰⁾

V materiálech Mělnického deníku v říjnu ani v listopadu tento důvod uveden není.

Ostatně takovou informaci zachytili z diskusní skupiny číslo 1 jen někteří:

Pan K.: „Město to chtělo koupit, proto šlo do výběrového řízení, ale nemají úředníky ani odborníky na to, aby provozovali nemocnici.“

Pan Ch.: „Oni měli společnost, která by to provozovala.“

Paní L.: „Psali přeci v nějakém článku, že právě měli už s někým domluvené, komu to pronajmou, před tím prvním kolem. A když to nevyšlo, tak ten asi už teď v tom druhém o to neměl zájem, protože město by to samo nezvládlo.“

Ve druhé skupině o takovém provozovatelském modelu nehovořil a nevěděl nikdo. Což ostatně mohlo vycházet ze zarámování „Město – provozovatel nemocnice“, které pravděpodobně vytvořily obsahy z doby před prvním kolem privatizace mělnické nemocnice.

6.1.3 PODFRAME: Městský úřad – opravář železničního nádraží

Po požáru v části mělnického železničního nádraží byla tamní budova Českých drah opravena a získala modernější vzhled. Ve svém úvodníku k Mělnické radnici ze září 2006 starosta Miroslav Neumann vyjádřil své potěšení z průběhu této rekonstrukce. Do naznačeného zarámování, podframu, spadá jeho interpretace i tím, že danou akci dává do souvislosti s revitalizací autobusového nádraží, které coby majitel s pomocí evropských fondů opravil skutečně Městský úřad. Jak se ale nakonec ukázalo, respondenti ze skupiny číslo 2 tento frame nepřijali.

Podobně jako tomu bylo ve většině případů referování o Jiřím Lobkowiczovi a Českých přístavech ve spojení s přístavištěm pro turistické lodě starosta Miroslav Neumann potlačil důležitého partnera a investora, České dráhy, i v tomto případě. A to jak tím, že ho ve svém úvodníku nejmenoval, ale označil zástupně pouze jako „drážní orgány“, tak i tím, že pro popis kroků potřebných k realizaci opravy používal ve svém textu výhradně pasíva.

„Po autobusovém nádraží se bude nově oblékat i vlakové nádraží. Ve výběrovém řízení byla vybrána firma, která nákladem 10 mil. Kč opraví celou nádražní budovu, s termínem dokončení listopad t.r. Dobrá spolupráce mezi drážními orgány a radnicí přináší své výsledky. Vlakové nádraží se podařilo prosadit do projektu „Oživlé nádraží“ (*projekt se oficiálně jmenuje Živá nádraží – pozn. autora*)²¹⁾, a to znamená přetvoření stávajícího místa příjezdu a odjezdu vlaků na místo společenského vyžití. (...) a tak zde mohou vzniknout restaurace, parkoviště, ale i různé obchody a prostory pro společenské aktivity, byť na komerční bázi, což je příležitost i pro naše podnikatele.“²²⁾ V dalším odstavci téhož článku navíc uvádí: „Přičtu-li k tomu již reálnou podobu

nově budovaného přístavu na Labi v Mělníku, dočkáme se nových pohledů na město. Samozřejmě to nebude během jednoho roku, ale k nastartování skutečně došlo.“ Radnice tak v podtextu znovu dále vystupuje v roli zvelebovatele.

MF Dnes k tomuto tématu uvedla: „Mělnické vlakové nádraží se dočká po loňském požáru velké opravy, dostalo se totiž do programu Živá nádraží. Na konci listopadu by měl být celý areál obnovený. Do projektu Českých drah Živá nádraží se to mělnické dostalo díky zájmu mělnické radnice o spolupráci. Přestavba přijde na 10 milionů korun. Mohla by tady vzniknout restaurace, obchody a další služby. Zlepšit by se mělo i parkování. Rekonstrukce zahrnuje výměnu oken, opravu fasády, přestavbu vnitřní části nádraží i části z ulice.“⁽²³⁾

Tento článek napovídá, že město přispělo k úspěchu snahy zapojit i mělnickou stanici do projektu Živá nádraží, ale že opravu provedou České dráhy, o jejíž projekt se jedná, a nikoli radnice. A v tom smyslu se vyjadřovali účastníci skupiny číslo 2:

Pan H.: „Zajímal jsem se o to jen okrajově, mám dojem, že se o tom ani moc nepsalo. Vlákem moc nejezdím, a tak jsem to poznal tak, že jednou bylo to nádraží ohořelý a podruhý opravený.“

Paní D.: „Tak to jsme na tom podobně. Ani nevím, kdo to opravil, jestli to bylo z nějakých těch fondů Evropský unie.“

Pan H.: „Jsem se po tom nepídil, kdo to opravil. Prostě to je opravený.“
(...)

Paní O.: „Řekla bych, že to opravil majitel těch budov. Což jsou asi Český dráhy, ne?“

Pan V.: „Jo, myslím, že dráhy to opravily... V rámci toho svého projektu Živý nádraží. Prý to tam chtějí nějak ještě oživit obchodama nebo něčím takovým.“

Pan R.: „Jo, četl jsem to v časopisu Českých drah, že to na Mělníku opravujou právě v rámci toho projektu. A říkal jsem si, no, konečně! Dělají to teď ve velkém po celé republice, aby ty nádraží k něčemu vypadaly.“

Na otázku, zda do oprav nebo jejich příprav nějak zasáhla mělnická radnice, přítomní odpověděli, že nevědí. Naznačený podframe Městský úřad – opravář železničního nádraží tedy nepřijali, možná i proto, že se objevil jen v krátkých člancích nebo v materiálech s více tématy.

6.2 FRAME: Nerozhodnost města

Stavba průtahu městem Mělník, který je však obecně nazývaný obchvatem, se ke konci roku 2007 opozdila již o dva roky. Petice a následná vyjednávání spolu s údajným hledáním vhodnější varianty jeho trasy navodilo otázky, kdo takový odklad zavinil a zda představitelé města postupovali správně. Vedení města se snažilo vyjít vstříc občanům, ukázat, že jim naslouchá a že jejich názory nejsou komunálním politikům lhostejné. Ačkoli takovéto více méně pozitivní zářímání média kauze dávala, když přinášela zprávy o učiněných a chystaných krocích především v podání starosty Miroslava Neumanna, účastníci výzkumu takové zářímání přijali jen částečně a postup radnice zářímávali spíše negativně jako nerozhodnost města.

Shodné zářímání problému nabídnul Týdeník Mělnicko v názorovém článku spolumajitele listu Romana Roubíčka ze 14. března 2007: „Každý občan měl mnoho příležitostí se vyjádřit. Zastupitelé mají odpovědnost vůči téměř dvacetitísíčovému obyvatelstvu Mělníka a neustále nové a nové

požadavky o odklad od několika občanů, kterým dopravní řešení nevyhovuje, ve skutečnosti poškozují mnoho tisíc obyvatel Mělníka, kteří dali důvěru ve volbách svým zastupitelům. Nerozhodnost je těžko uchopitelná veličina a po ní už přichází pouze anarchie. Vždycky se najde někdo, kdo bude proti dopravnímu řešení protestovat. Můžeme rozhodnutí neustále odkládat a postupem času nechat v Mělníku dopravu zkolabovat. Nevím jen, je-li to přání většiny obyvatel Mělníka, kteří nemají důvod psát petice a chodit na schůze zastupitelstva.“²⁴⁾

Žádná taková argumentace oficiálních představitelů Městského úřadu nebyla v citacích pro média zjištěna. Starosta města Miroslav Neumann přesto na konci dvouletého vyjednávání s občany uvedl pro Týdeník Mělnicko 13. března 2007: „Investorům se zdá být nepochopitelné, že občané města se staví proti něčemu, co jednoznačně přispěje k řešení dopravní obslužnosti v Mělníku v již dohledné budoucnosti.“²⁵⁾ Mnou naznačené zarámování rovněž vyplývá z kontextu následujícího vyjádření starosty města Miroslava Neumanna pro týdeník Tep regionu a data jeho zveřejnění: „Měli bychom se v krátké době k obchvatu definitivně vyjádřit, protože občané, kterých se případná demolice objektů týká, žijí ve stálé nejistotě. (...) Musíme proto v nejbližší době říci definitivní trasu.“²⁶⁾ Toto je citace z 27. září 2005. Rozhodnutí ovšem padlo až v březnu 2007.

Na otázku „Postupovalo město v otázce obchvatu správně?“ reagovali paní H. a pan K. z první diskusní skupiny okamžitě s tím, že vytknuli radnici nerozhodnost.

Paní H. na výše uvedenou otázku odpověděla: „Podle mě ne. Rozhodně ne.“

Pan K.: „Neříkám, že špatně, ale asi mělo být rozhodnější.“

Paní H.: „Rozhodnější... Vy čtete jednou v novinách, že kvůli protestům občanů se to neudělá takhle a změní se to trošku. A za půl roku čtete, že znovu se to neudělá. Pozmění se to potřetí, počtvrté. Musí se to jednou rozetnout. Nevím, jestli to měl být třeba stát, nebo ministerstvo. Ale někdo měl říct, jak to bude.“

Ve skupině číslo 2 podobně mluvila paní D.: „V současnosti mi přišlo, že jsou to už jen takové žabomyší války, a už by se to mělo rozseknout.“

Stejně zarámování „nerozhodnost města“ můžeme vyčíst v podtextu předvolebního označeného PR rozhovoru se starostou města Miroslavem Neumannem z 27. září 2006 v Týdeníku Mělnicko. „Obecně je znám postoj občanů, který zbrzdil práce (*na obchvatu – pozn. autora*). Ale i zde práce přinesla výsledky. Jde o akci, jež byla zařazena k realizaci, získaly se odborné posudky na všechny alternativy, které občané žádali a jejich názor jsme vždy vyslyšeli a posoudili. Na tomto je právě nejvíce vidět, že v těchto případech vadí pouze ten nešťastný čas, který oddaluje řešení.“⁽²⁷⁾ Starosta Neumann kromě jiných v tomto článku uvedl, že rozhodovací pravomoc není jen v kompetenci radnice, ale především státu. Radnice ovšem jednala s občany coby kompetentní orgán a tak vystupovala a profilovala se v médiích, čímž budila u účastníků výzkumu dojem, že rozhodovat v otázce obchvatu může.

Tento podframe, který jsem nazval „rozhodovací kompetence města“, ovlivnil vznik nadřazeného framu „nerozhodnost města“, a vzešel pravděpodobně z toho, že informace o přípravách obchvatu podávali výhradně čelní představitelé města nebo městští úředníci.

6.3 FRAME: Schválená trasa obchvatu

6.3.1 PODFRAME: Neznalost schválené trasy obchvatu

Přestože všichni účastníci obou diskusních skupin pravidelně sledují mělnická média, většina z nich na přelomu listopadu a prosince 2007 nevěděla, že trasu průtahu už definitivně schválilo městské zastupitelstvo, a to na svém zasedání v březnu 2007. Vysvětlením může být informační přesycenost čtenářů. Média se totiž věnovala tomuto problému pokaždé, když se objevil jakýkoli nový impuls, vědouce o zájmu veřejnosti o tuto kauzu.

Pan K. nejistě konstatoval: „Uvažovali taky o variantě z Kradlova přes vinice vrchem. To padlo?“ Pan Ch., který – jak se následně ukázalo – definitivně stanovenou trasu zná, reagoval: „To byla jedna z variant na velký obchvat. Ale ukázalo se, že na to nebudou mít peníze.“ A následovala otázka paní H.: „A začne se to nějak stavět?“ Půl roku si tedy tito čtenáři, k nimž dle další diskuse patřil i pan P., mysleli, že o trase se ještě bude rozhodovat. Všichni tři pak uznali, že ve změní všech publikovaných variant, jichž bylo několik jak ze strany města, tak ze strany odpůrců plánovaného průtahu z petičních výborů, ztratili přehled o celé situaci. I paní D. k tomuto uvedla: „Teď už o tom problému skutečně nevím nic. Ze začátku jsem se o to zajímala, ale pak když už byla verze třetí, pátá, desátá a protestovali ti a tamti občani, tak prostě jsem už ztratila přehled.“

Pan P. si dokonce ze změní všech publikovaných variant představil plán části trasy, který nebyl v žádném z médií sledovaných při tomto výzkumu zaznamenan: „...ale pak když se dostaneme do prostoru mezi starými jatky, tam by potom měla jít silnice stávající směrem na nový most, ta by měla podle návrhu zůstat zachovaná. Za cenu nějakého složitějšího přemostění.

(...) To obsahuje v průměru 400 až 500 metrů. (...) Čili zbourají tam i tu chemičku a tam tudy někudy to povedou. Půjde to tam i přes ten dnes tolik diskutovaný přejezd u chemičky.“

6.3.2 PODFRAME: Znalost schválené trasy obchvatu

Menšina respondentů stanovenou trasu znala. Měsíčník radnice přinesl mapu a popis schválené trasy a Mělnický deník ji slovně popsal. Pan Ch. přesto uvedl, že definitivní trasu si zapamatoval díky jinému zdroji: „V tom cukrovarském baráku jsem byl u kamaráda na návštěvě, mají tam na nástěnce poslední verzi toho průtahu. Skutečně to bude po té stávající cukrovarské vlečce, tam bude kruháč, pak to pojede po zasypané vlečce. Oni tam mají garáž, a přímo za garáží to budou mít vedený. Nepůjde to přes řepný plac, jak se také říkalo – což by měli hnedka za barákem, ale právě po té stávající vlečce. Kvůli tomu budou taky měnit vjezd do toho dvora.“ Paní L. potvrdila znalost věci, když podotknula: „Myslím, že příští rok už začnou stavět z obou stran. Někde jsem to četla.“ Toto povědomí mohla paní L. získat pravděpodobně z článku v Týdeníku Mělnicko ze 4. července 2007, kde stojí: „Dalším závazkem města je pokusit se o změnu etapovosti výstavby průtahu tak, aby práce byly zahájeny místo v oblasti dosud zamýšlené Pražské ulice spíš ve směru od Průhonu, což by výrazně zlepšilo dopravní situaci v oblasti Pšovky.“²⁸⁾

Na doplnění je potřeba uvést, že Týdeník Mělnicko v článku o březnovém rozhodnutí zastupitelstva o definitivní podobě trasy průtahu neuvedl, o kterou variant, jež se v průběhu dvou let v tisku objevily, se jedná.²⁹⁾

6.4 FRAME: Opozice v médiích

6.4.1 PODFRAME: Absence názorů opozičních zastupitelů

Na příkladu mediálního pokrytí rozhodnutí zastupitelstva o konečné trase mělnického obchvatu lze pozorovat, jak některá regionální média, především Týdeník Mělnicko – mezi respondenty výzkumu ve focus groups nejčastěji čtené periodikum a dle výše tištěného nákladu také nejprodávanější titul na Mělnicku, věnují málo pozornosti činnosti opozičních zastupitelů. Citace těchto zastupitelů se v článcích objevují velmi zřídka, na rozdíl od výroků starosty a místostarostů, kteří prezentují činnost radnice v rámci všech v této práci sledovaných témat.

Následující citace z Týdeníku Mělnicko přináší informaci z jednání zastupitelstva, ale ačkoli zmíněné návrhy měly své konkrétní autory, jména těchto opozičních zastupitelů zůstala čtenářům utajena. V případě podpory referenda o trase obchvatu šlo o Milana Němce z ČSSD a v případě závazků zastupitelstva k občanům a občanským sdružením šlo o Milana Schweigstillu ze sdružení nezávislých kandidátů Mělničané.

Jan Lhotský v Týdeníku Mělnicko v článku „Práce na průtahu městem už začaly“ z 21. března 2007 neuvedl jména jiných zastupitelů než starosty Miroslava Neumanna a konstatoval pouze, že „objevily se návrhy na vyhlášení referenda“ a že „se do rozhodnutí dostala i novinka – návrh předsedy dopravní komise, který výrazně zohledňuje požadavky občanů na jejich účast při rozhodování o dalším postupu řešení dopravy ve městě. Zastupitelé zavázali vedení města, aby vedle prací na průtahu v součinnosti se Středočeským krajem a Ředitelstvím silnic a dálnic nepolevovalo v úsilí o realizaci obchvatu vedoucího mimo zastavěnou část obce. Zastupitelstvo trvá na zákazu prodeje pozemků v majetku města, ležících na navrhovaných trasách obchvatu, a trvá na plné stavební uzávěře. Přijat

byl i závazek o průběžném informování občanských sdružení o aktuálním vývoji.²⁹⁾

Týdeník Mělnicko tak nabízí zarámování, které jsem nazval „absence názorů opozičních zastupitelů“. Obsahem takového framu je, že zastupitelstvo tak, jak je složeno, je funkční a že k řešení problémů přistupuje jako celek aktivně a že jména jednotlivců nejsou důležitá a jsou nepodstatná. Médiem podporovaná představa pak tedy je, že o důležitých problémech, jako je problém obchvatu, se může vyjadřovat výhradně starosta, protože tento kompaktní sbor reprezentantů vede k účinnému a zodpovědnému jednání.³¹⁾

Týdeník Mělnicko tedy neuvedl jméno Milana Schweigstilla, ačkoli se to v daném kontextu nabízí; navíc když uvedl, že šlo právě o předsedu dopravní komise. Výčet jeho návrhů připsal autor článku Jan Lhotský nepřímo celému zastupitelstvu, ačkoli všechny podněty tento opoziční zastupitel přečetl, jak níže dokládá citace z Mělnického deníku, veřejně jak svým kolegům, tak i přítomným občanům a novinářům.

Respondenti výzkumu reagovali na otázku „Jak k problému obchvatu přistupovali zastupitelé opozičních stran a sdružení?“ tím, že se po sobě dívali mlčky krčíce rameny. Všichni navíc uvedli, že o činnosti zastupitelů, vyjma starosty a místostarostů, nemají z médií téměř žádné zprávy. A co se týká obchvatu, pouze paní L. si po chvíli vzpomněla, že se k němu vyjadřoval právě Milan Schweigstill: „Vyjadřoval se k tomu Schweigstill. Četla jsem, že se asi pět zastupitelů snažilo o to, aby někdo udělal posudek na dopad různých variant obchvatu. Bylo to určitě letos, protože on tam Schweigstill není dlouho.“

Informace o takové konkrétní iniciativě Milana Schweigstilla se sice ve sledovaných médiích neobjevila, ale paní L. si zapamatovala, že tento zastupitel přišel s nějakým návrhem týkajícím se obchvatu. Což pro náš výzkum postačuje. Ostatní respondenti, kteří čtou především Týdeník Mělnicko, si ho s tématem obchvatu nespojili vůbec.

Milana Schweigstilla citoval Mělnický deník, spolu se středočeskou přílohou MF Dnes mezi respondenty nejméně čtené regionální médium, právě v článku informujícím o rozhodnutí zastupitelstva o definitivní trase obchvatu v březnu 2007: „Velkým překvapením, především pro veřejnost, bylo vystoupení zastupitele Milana Schweigstilla s rozšířením schvalovaného dokumentu o čtyři body, které veřejnosti zaručí, že město nepoleví v jednáních o ‚velkém‘ obchvatu města a přitom bude dostatečně informovat zastupitele i veřejnost o průběhu jednání.“³²⁾ Všechny navržené body pak autor článku Viktor Janovský zvýraznil umístěním jejich přesné citace do zvláštního rámečku:

„Materiál o schválení obchvatu podle územního plánu byl doplněn o čtyři kritéria, která navrhl zastupitel Milan Schweigstill. Ta snad zaručí informovanost o tom, že se radnice dostatečně snaží bojovat za ‚velký‘ obchvat, který by měl po nynějším následovat v budoucnu. Zastupitelé:

- zavazují vedení města a příslušné odbory úřadu k tomu, aby vedle prací na současném obchvatu nepolevovalo v úsilí o realizaci podle dvou scénářů ze studií vypracovaných v prosinci nezávislými firmami

- požadují, aby vždy na prvním jednání po začátku nového kalendářního čtvrtletí byli informováni o průběhu jednání

- trvají na zákazu prodeje pozemků v majetku města, pokud leží na jedné ze dvou tras možného ‚velkého‘ obchvatu

- trvají na úplné stavební uzávěře v obou možných trasách budoucího ‚velkého‘ obchvatu města (nejedná se o doslovné znění doplnění usnesení)“

V tomtéž materiálu Viktor Janovský upozornil i na aktivitu zastupitele za ČSSD Milana Němce: „Zklamáním byl pro veřejnost fakt, že dostatek zastupitelů nezvedl ruku při hlasování o možném veřejném referendu. ‚Nechte lidi rozhodnout,‘ řekl mluvčí občanského sdružení Vladimír Špulák. Zastupitel Milan Němec jeho myšlenku podpořil a zastupitelům předložil protinávrh – referendum.“

Ve středočeské příloze MF Dnes byl v článku o rozhodnutí zastupitelstva citován pouze Milan Schweigstill. „Před úterním hlasováním, kterému přihlíželo přes 150 lidí, navrhl předseda dopravní komise, aby součástí usnesení byly čtyři body zavazující město dále pracovat na obchvatu. (...) ‚Dospěli jsme k tomu, že průtah pomůže vyřešit kritickou dopravní situaci alespoň krátkodobě,‘ řekl Schweigstill.“³³⁾ Autorka Lucie Zikmundová pak nejmenovala konkrétně Milana Němce a o referendu napsala: „Občanské sdružení Okolo Mělníka (...) své požadavky doplnilo ještě zvážení uspořádání místního referenda. To ale samospráva neodhlasovala, pro byli jen zastupitelé ČSSD.“

Pan V. ze skupiny č. 2 tento frame umocnil krátkým shrnutím: „Stejně jako ve většině jiných případů jsem ani u obchvatu nečetl nic o tom, co si myslí někdo jiný než ti nejvyšší. Myslím, že fakt ne. Většinou se čte, že Neumann řekl a Kovářík nebo Koudelka řekli. A tím to končí.“

Znaky tohoto framu jsem našel ve všech sledovaných člancích kromě výše zmíněných případů. Regionální v nich opoziční zastupitele necitovala. V MF Dnes však byla jednou citována Anna Oppitzová ze Strany

demokratického socialismu, a to 13. října 2007 v článku o prodeji Krombholcovy vily.³⁴⁾

6.5 FRAME: Cukrovar jako jedna společnost

6.5.1 PROTIFRAME: Manažeri cukrovaru

Při svém výzkumu jsem narazil i na případ protiframingu. Respondenti nepřijali zarámování nabízené médii, a naopak přijali interpretaci skutečnosti vzešlou z diskusní skupiny.

Následkem činnosti petičních výborů, které odmítaly původně plánovanou trasu obchvatu Mělníka, na níž měly být zbourány i některé obytné domy, Městský úřad Mělník vyjednával o posunutí trasy na pozemek akciové společnosti TTO, vlastníka mělnického cukrovaru. Překladiště řepy, takzvaný „řepný plac“, už svému účelu neslouží, šlo tedy o cenu, za jakou město Mělník část anebo celý volný prostor získá – nákupem „od cukrovaru“ či „od cukrovarů“, tedy jedné společnosti.

Šéfredaktor Týdeníku Mělnicko Jan Lhotský napsal 15. února 2006: „V minulém týdnu proběhlo důležité jednání mezi mělnickou radnicí a zástupci mělnického cukrovaru a diskont Plus o realizaci další možné alternativy propojení ulic Mladoboleslavská a Pražská v oblasti Mělníka-Rousovic v prostoru tak zvaného řepného placu. Přestože tato plocha se zdá být volná a pro případnou výstavbu bezproblémová, stále je omezována některými aktivitami, které cukrovar požaduje zachovat. Trvá například na zachování vlečky. (...) Tento materiál byl podstoupen vrcholným orgánům cukerné společnosti k vyjádření.“³⁵⁾

Opět Jan Lhotský 15. března 2006: „Na toto téma minulé pondělí proběhlo v Dobrovicích důležité jednání s vedením cukrovarů – o možnosti výkupu části tak zvaného řepného placu v areálu mělnického cukrovaru.“³⁶⁾

Týdeník Mělnicko citoval starostu Miroslava Neumanna 26. dubna 2006: „Aby město mělo mandát pro jednání s cukrovary o případném odkupu zmíněných pozemků, požádali jsme zastupitelstvo o odsouhlasení záměru, a tím i zmocnění k dalšímu jednání a zpracování studií. (...) V současné době je vše v jednání a zdůrazňuji, že o obchvatu vedeného po pozemcích cukrovaru rozhodnuto v žádném případě nebylo. (...) Je pravda, že Cukrovary TTD jsou ochotny městu Mělník pozemky prodat. (...) Cukrovary TTD, a.s., jsou ochotny o výši ceny nadále jednat.“³⁷⁾

Viktor Janovský v Mělnickém deníku psal o majiteli pozemku 2. února 2007 takto: „Podmínkou cukrovaru ale bylo, aby radnice odkoupila celý plac. Město se nabídlo, že zajistí rozprodej částí pozemku, které nepotřebuje. ‚Bylo by zbytečné, abychom koupili celý pozemek a pak ho přeprodávali,‘ uvedl mělnický starosta Miroslav Neumann. Nyní tedy radnice shromažďuje požadavky jednotlivých podnikatelských subjektů. ‚Předpokládáme, že bychom potřebovali prostor zhruba za devět milionů korun. Zbývající místa by koupili ostatní zájemci,‘ upřesnil Neumann. Celý pozemek chce společnost Cukrovary prodat za 44 milionů korun.“³⁸⁾

Znovu v Týdeníku Mělnicko starosta Miroslav Neumann 24. ledna 2007 uvedl: „Město nekoupilo pozemky od Cukrovaru Mělník, ale s Cukrovarem jedná o možnosti přesunutí obchvatu do této části.“³⁹⁾

V otevřeném dopise občanského sdružení Okolo Mělníka z 16. března 2007, který ve své reakci na něj citoval v Mělnickém deníku starosta

Miroslav Neumann, se píše: „Pan starosta je totiž pevně rozhodnut prosazovat variantu průtahu přes řepný plac a dále na Blata. Jedná již s cukrovarem detailně o odkoupení pozemků.“⁴⁰⁾

Z mediálních sdělení vychází zarámování, že majitel vystupuje jako jedna společnost, ať už je označována jako cukrovar, či cukrovary, či Cukrovary TTD. V diskusi však členové focus group číslo 1 zcela nekriticky rychle uvěřili tomuto tvrzení pana Ch., že cukrovarská společnost TTD již není vlastníkem překladiště řepy: „To už dávno měli koupit páni z managementu cukrovarského. Už někdy před dvěma roky. Já myslím, že novinka to není. Já jsem to slyšel od cukrovarníků (*cukrovarníci znamená zaměstnanci cukrovaru – pozn. autora*).“ V médiích sice tato hypotéza zaznamenána nebyla, avšak respondenti ve skupině číslo 1 reagovali následovně:

Pan K.: „No, jasně. Tak je jasný, proč ty dlouhý jednání o ceně a o prodeji řepného placu jako celku.“

Paní H.: „A teď to těžce prodaj... pro stavbu průtahu, abych se vyjadřovala přesně.“ (smích)

Pan Ch.: „Právě k tomu prodeji došlo potom, co se o tom (*o možném vedení průtahu přes překladiště řepy – pozn. autora*) začalo mluvit.“

Paní L.: „Tak si to rychle prodali.“

Pan Ch.: „Takhle se vydělávají peníze.“

Paní H.: „Šikovný. Ne že se chodí do práce.“

Pan K.: „Jenom mít ty peníze, za co to koupit.“

Tisk podával mnoho zpráv o variantách průtahu, o změnách v postupu radnice, o studiích, potížích s řešením vlastnických vztahů, o peticích, jednáních s různými subjekty a tak dále. Respondenti si v této konkrétní situaci nebyli jisti a přijali informaci, která vzešla z diskuse a která

u některých navodila dojem, že stavba průtahu je obchod výhodný pro jednotlivce. Každopádně reagovali opozitně vůči framu, který jsem nazval „Cukrovar jako jedna společnost“.

6.6 FRAME: Radar pro snížení vibrací a hluku

Další událostí, jíž se regionální média na Mělnicku zabývala, bylo umístění radaru měřícího rychlost vozidel na silnici I. třídy v Mělníku v květnu roku 2007. Tento krok radnice a společnosti Czech Radar vnímala veřejnost jako kontroverzní. Krajský úřad Středočeského kraje k němu totiž nevydal jedno důležité povolení, Policie ČR s jeho umístěním nesouhlasila, řidiči usvědčení z překročení povolené rychlosti odmítali platit pokuty.⁴¹⁾

Radar stojí těsně před přejezdem železniční vlečky, která křížuje velmi vytíženou mezinárodní silnici, na níž mnoho automobilů jezdí vyšší než povolenou rychlostí 30 kilometrů v hodině. Sledované články zdůvodňovaly umístění radaru tím, že radnici šlo především o snížení negativních vlivů vozidel projíždějících vysokou rychlostí přes nechráněný jednokolejný přejezd na zdraví a majetek obyvatel městské části Malý Spořilov, přímo sousedící s přejezdem.

Tento důvod umístění radaru dominoval článkům ve všech sledovaných médiích. Pro Týdeník Mělnicko ho uvedl již v prosinci 2006 starosta města Miroslav Neumann: „Občané tvrdí, že při dodržování třicetikilometrové rychlosti nedochází k nadměrnému hluku ani k otřesům postupně ničícím rodinné domky. Znamená to, že pokud by se nám podařilo docílit dodržování povolené rychlosti, finančně velice nákladné kroky v podobě rekonstrukce přejezdu by se nemusely realizovat.“⁴²⁾

Libuše Marčenková z občanského sdružení Mělnický občan napsala v Týdeníku Mělnicko o problémech lokality Malý Spořilov v únoru 2007: „V domech vznikají praskliny, otřásají se skleničky od vibrací a hluková hladina v ulici Řípská byla převyšena natolik, že by ji hygienik dávno měl uzavřít. Řípská ulice má však výjimku, takže ‚lidé mají smůlu‘. Dle výsledků zdravotní studie, zpracované na základě výsledků měření hluku v lokalitě Malý Spořilov a v ulici Legionářů, mají zásadní vliv na zdravotní stav obyvatel.“⁴³⁾

Ve dvou níže citovaných autorských textech z května 2007 naléhal na řidiče i šéfredaktor Týdeníku Mělnicko Jan Lhotský. „Myšlenka na instalaci radaru vznikla na základě opakovaných a oprávněných stížností občanů Malého Spořilova v Mělníku-Pšovce. Stávající domky byly někdy na začátku minulého století stavěny pro naprosto jiný provoz a tak mohutný rozvoj dopravy tehdy nikdo nemohl ani předpokládat.“⁴⁴⁾

„Zásadním problémem jsou ti neukáznění řidiči, kteří přes železniční přejezd vlečky vedoucí do podniku Mefrit přejíždějí nadměrnou rychlostí a svými vozidly způsobují otřesy, které zvolna ničí přilehlé rodinné domky. Žádosti a upozornování nepadly na úrodnou půdu, musela proto přijít ke slovu represe v podobě radarového zařízení. (...) Cílem je zklidnění dopravy a v rámci možností alespoň částečné zlepšení života tamních obyvatel.“⁴⁵⁾

Respondenti v ohniskové skupině číslo 2 se v diskusi po položené otázce „Co si myslíte o umístění radaru a co o tom problému víte?“ ztotožnili s důvody pro umístění radaru.

Pan H.: „Ten problém chápu, jsou tam domky, otřásá se to, když se jede rychleji, tak se to otřásá víc, hluk, tohleto všechno.“

Pan V. : „S těma vibracema tam mají celkem problémy. Ten kamion jede 50, kontejner se zatřásá, lidi jsou nespokojení. Na druhý straně pak se ty auta rozjížděj, jsou zas větší zplodiny – ty lidi si nevyberou. Sice se jim sníží decibely, ale to životní prostředí dostane zabrat.“

Paní O.: „Jako... Město sáhlo po takovým zvláštním řešení, ale třeba to trochu hluku umaže. Každý, kdo o tomhle problému u toho přejezdu slyšel, by si měl uvědomit, že by to chtělo tam zpomalit.“

6.6.1 PROTIFRAME: Radar pro finanční zisk

Účastníci diskuse ve skupině číslo 1, tedy ti starší 35 let, zarámování Radar pro snížení vibrací a hluku nepřijali. Z jejich odpovědí na tutéž otázku vyplynul protiframe – důvodem umístění radaru u přejezdu jsou peníze:

Pan K.: „Radar, to je jen past na peníze. Místo, aby opravili přejezd, aby se tam dalo jezdit padesátkou, když už je to jediná průjezdní silnice přes Mělník, tak tam dají radar a chytají lidi na třicítku. Ještě na tak blbou, že tam není cedule 30, ale vychází to z toho, že tam jsou kříže.“

Pan Ch.: „To je dobrej šolich.“

Pan K.: „Asi si ve městě řekli nás to stát nic nebude a problém máme vyřešenej.“

Paní L.: „By bylo zajímavý vědět, kdo tam lobboval, aby se nedaly prachy do tý opravy.“

Tento frame jsem vnímal jako velmi silný v diskusi skupiny číslo 1, ačkoli i ve druhé skupině pan V. mluvil o tom, že radar je podle něho

zdrojem výdělku pro město. Působení tohoto framu neovlivnila ani vyjádření představitelů města, která právě takovému zarámování měla předejít, jako například tato věta starosty Miroslava Neumanna v Týdeníku Mělnicko: „Naším cílem není získat prostředky vybíráním pokut za vysokou rychlost.“⁴²⁾

6.7 FRAME: Radar jako preventivní opatření

6.7.1 PROTIFRAME: Radar není prevencí

Respondenti však v obou skupinách nepřijali médii nabízené zarámování Radar jako preventivní opatření. Viděli preventivní přínos zařízení jako minimální, naopak soudili, že město na trestání bez preventivních opatření dobře vydělá. A to přestože roli radaru prezentovaly tiskoviny jako preventivní následovně.

Nejprve starosta Miroslav Neumann již v prosinci 2006 pro Týdeník Mělnicko uvedl: „Jde nám o minimalizaci ohrožování nemovitostí a o snížení hlukových hladin, které obyvatele této části města tolik trápí.“⁴²⁾

Jan Lhotský opět v Týdeníku Mělnicko neopomenul dodat: „Radnice tento krok nechápe jako vítané přilepšení pro městskou pokladu, ale spíš jako prevenci.“⁴⁵⁾

Tak se vyjádřil i místostarosta Jaromír Kovářík: „Vedení města nechalo nainstalovat zařízení, které by tyto piráty silnic umravnilo.“⁴⁶⁾

Jiné zarámování se objevilo v obou diskusních skupinách. Účastníci výzkumu nevnímali roli radaru jako preventivní, ale naopak zarámovali ji jako přímo represivní a kárnou. Takto ve skupině číslo 1 v již výše citované výpovědi pan K.: „Místo, aby opravili přejezd, aby se tam dalo jezdit padesátkou, když už je to jediná průjezdní silnice přes Mělník, tak tam dají radar a chytají lidi na třicítku.“

A takto ve skupině číslo 2:

Pan H.: „Každopádně tohle je opatření, které dává už nějakou pokutu. Kdežto lepší je nějaká prevence.“

Pan R.: „Ano, prevence. Těch 30 se tam fakt má jet... Ale spíš jestli se měl pořídit jeden radar, který bude fotit, tak bych přemýšlel, jestli ho dám na místo, kde nejvíc vydělám, anebo jestli bych ho dal tam, kde bude nejvíc prospěšný. A ještě bych tam dal ceduli, pokud bych opravdu chtěl, aby tam lidi jeli málo.“

Pan V.: „Mně přijde, že spíš zkouší, co ti lidi snesou. Ještě před radarem umístili ceduli 30, na nesmyslnou vzdálenost, asi 100 metrů ze strany od kruháče. To samé z druhé strany, pak to sundali. To jsem slyšel, že si to vydupal senátor, že tam má příbuzné, nebo co. Teď tam posadí tenhle radar. Dal bych tam teda ceduli 30 jako opravdu, že tam je, a dal bych tam nefotící radar informativní, co je i na Pražské a Bezručově. Takhle bych to vyřešil. Myslím, že to bylo dost brutální řešení postavit tam radar. Že opravdu by měl stát na jiných místech, jako u škol a podobně. Přišlo by mi smysluplné párkrát to u vlečky změřit, ale takhle mi to přijde, že to je výtěžná činnost pro město, protože tam každý jede víc než třicet, když ta cedule tam není.“

Paní D.: „Mně to přijde vzhledem k tomu, jak se tady nedodrží rychlosti nikde, jako buzerace.“

(...)

Pan H.: „To je celospolečenský problém, lidi prostě rychlost málo dodržují. To se nevyřeší, ať se tam dá cokoli. To musí vycházet od dětství, škola... To je problém.“

(...)

Pan H.: „Ale pak to řešení... Myslím si, že jeden krok by mohl být gumový přejezd.“

Pan V.: „Ten gumový a pak tedy ten průtah... Teď už se to musí přetrpět.“

V této části diskuse o tématu pokutování jízdy vysokou rychlostí se respondenti vyjadřovali i proti zarámování nabízenému médiu, které zpochybňovali. Mohli totiž vycházet nejen z vyjádření představitelů vedení města, jako například u plánů na stavbu obchvatu nebo u plánů na vybudování přístaviště, ale i z vlastních zkušeností.

Poznámky:

^{1/} ČECHOVÁ, Zuzana. Nemocnici chceme koupit. *MF Dnes*. 10. 3. 2007, s. 12.

^{2/} LHOTSKÝ, Jan. Jak se město chystá na poslední část roku. *Týdeník Mělnicko*. 31. 8. 2005, s. 1.

^{3/} LHOTSKÝ, Jan. S čím přicházíte před voliče? „S novým programem pro budoucnost,“ říká Miroslav Neumann. *Týdeník Mělnicko*. 11. 10. 2006, s. 3.

^{4/} srov. ČTK. Mělník chce lanovku a nechá si složit fanfáry. *MF Dnes*. 3. 11. 2007, s. 4.

^{5/} srov. redakční článek. Je lanovka v Mělníku pouhou utopií? *Týdeník Mělnicko*. 14. 11. 2007, s. 2.

- ^{6/} Ačkoli se výzkum zaměřuje na tištěná média, v tomto případě se někteří respondenti ve věku do 35 let odvolávali i na informaci z internetu. Tentýž text pak vyšel ještě v Mělnické radnici 1. prosince, tedy až po uspořádání obou focus groups.
- ^{7/} KOVÁŘÍK, Jaromír. Lanovkou na Mělník? Dostupný z WWW <www.melnik.cz>. 12. 11. 2007, sekce Novinky; KOVÁŘÍK, Jaromír. Lanovkou na Mělník? *Mělnická radnice*. 1. 12. 2007, s. 6.
- ^{8/} LHOTSKÝ, Jan. Lanovka z Rybář nemusí být jen snem. *Týdeník Mělnicko*. 28. 11. 2007, s. 1.
- ^{9/} ČECHOVÁ, Zuzana. Pohled na město z Vltavy je jiný. *MF Dnes*. 2. 4. 2007, s. 3.
- ^{10/} LHOTSKÝ, Jan. V lodní dopravě se blýská na lepší časy. *Týdeník Mělnicko*. 16. 3. 2005, s. 4.
- ^{11/} LHOTSKÝ, Jan. Využije Mělník nabídnuté šance? *Týdeník Mělnicko*. 15. 3. 2006, s. 2.
- ^{12/} LAŠTOVIČKA, Jan. Bendl: Město má jiné povinnosti, než aby provozovalo nemocnici. *Mělnický deník*. 23. 1. 2007, s. 15.
- ^{13/} NEUMANN, Miroslav. Slovo starosty. *Mělnická radnice*. Duben 2007, s. 1.
- ^{14/} ČECHOVÁ, Zuzana. Nemocnici chceme koupit. *MF Dnes*. 10. 3. 2007, s. 4.
- ^{15/} ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Nemocnice neví, co ji čeká. *MF Dnes*. 17. 4. 2007, s. 3.
- ^{16/} NEUMANN, Miroslav. Slovo starosty. *Mělnická radnice*. Duben 2007, s. 1.
- ^{17/} ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Mělník: 10 milionů za nemocnici. *MF Dnes*. 20. 3. 2007, s. 4.
- ^{18/} NEUMANN, Miroslav. Slovo starosty. *Mělnická radnice*. Listopad 2007, s. 1.
- ^{19/} LHOTSKÝ, Jan. Mělnická nemocnice vstoupila do druhého privatizačního kola. *Týdeník Mělnicko*. 17. 10. 2007, s. 1.
- ^{20/} ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Město nemocnici nechce. *MF Dnes*. 12. 10. 2007, s. 4.
- ^{21/} Projekt Českých drah se jmenuje Živá nádraží. Viz. <<http://www.zivanadrazi.cz/>>.
- ^{22/} NEUMANN, Miroslav. Slovo starosty. *Mělnická radnice*. Září 2006, s. 1.
- ^{23/} ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Opraví vlakové nádraží. *MF Dnes*. 22. 9. 2006, s. 5.
- ^{24/} ROUBÍČEK, Roman. Ovládne město Mělník anarchie? *Týdeník Mělnicko*. 14. 3. 2007, s. 4.
- ^{25/} LHOTSKÝ, Jan. Mgr. Neumann: Nejlepší cestou je průtah. *Mělnicko*. 14. 3. 2007, s. 1.
- ^{26/} LIDICKÝ, Luboš. Příprava obchvatu se nezastavila. *Tep regionu*. 27. září 2005, s. 1.
- ^{27/} PR článek. O tom, jak se město Mělník za poslední čtyři roky měnilo a změnilo, hovoříme se starostou Mgr. Miroslavem Neumannem. *Týdeník Mělnicko*. 27. 9. 2006, s. 3.
- ^{28/} LHOTSKÝ, Jan. Malými krůčky k cíli – velkému obchvatu. *Týdeník Mělnicko*. 4. 7. 2007, s. 1.

- ^{29/} srov. LHOTSKÝ, Jan. Práce na průtahu městem Mělníkem už začaly. *Týdeník Mělnicko*. 21. 3. 2007, s. 1.
- ^{31/} Považuji za nadbytečné na tomto místě uvádět starostovy komentáře z uvedeného článku, tvoří asi třetinu textu.
- ^{32/} JANOVSKEÝ, Viktor. Mělnický obchvat: zastupitelé mu dali jednoznačně zelenou! *Mělnický deník*. 15. 3. 2007, s. 1.
- ^{33/} ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Stavba průtahu městem může začít. *MF Dnes*. 16. 3. 2007, s. 4.
- ^{34/} srov. KUČEROVÁ, Eva. Lidem se nelíbí způsob prodeje vily. *MF Dnes*. 13. 10. 2007, s. 1.
- ^{35/} LHOTSKÝ, Jan. Jak to bude v Mělníku s řepným placem? *Týdeník Mělnicko*. 15. 2. 2006, s. 5.
- ^{36/} LHOTSKÝ, Jan. Obchvat: V Dobrovicích svitla naděje, ale za jakou cenu? *Týdeník Mělnicko*. 15. 3. 2006, s. 1.
- ^{37/} LHOTSKÝ, Jan. O obchvatu Mělníka se stále jedná. *Týdeník Mělnicko*. 26. 4. 2006, s. 2.
- ^{38/} JANOVSKEÝ, Viktor. Obchvat: rozhodnutí musí padnout už v březnu. *Mělnický deník*. 1. 2. 2007, s. 9.
- ^{39/} NEUMANN, Miroslav. Starosta Mgr. Miroslav Neumann odpovídá na otevřený dopis. *Týdeník Mělnicko*. 24. 1. 2007, s. 3.
- ^{40/} Reakce starosty Mělníka na otevřený dopis občanského sdružení. Obchvat: udusí se obyvatelé zplodinami, nebo bude lépe? *Mělnický deník*. 16. 3. 2007, s. 10.
- ^{41/} srov. KUČEROVÁ, Eva; ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Zruší pokuty za rychlou jízdu? *MF Dnes*. 5. 10. 2007, s. 1; ZIKMUNDOVÁ, Lucie. Sporný radar je vypnutý. *MF Dnes*. 13. 11. 2007, s. 4; JANOVSKEÝ, Viktor. Radar povolení od kraje asi nakonec nedostane! *Mělnický deník*. 10. 11. 2007, s. 2; JANOVSKEÝ, Viktor. Sdružení Bezpečná města: radar má všechna povolení. *Mělnický deník*. 23. 11. 2007, s. 3.
- ^{42/} LHOTSKÝ, Jan. Zablokují občané Pšovky dopravu ve městě Mělníku? *Týdeník Mělnicko*. 20. 12. 2006, s. 2.
- ^{43/} MARČENKOVÁ, Libuše. Těžce zkoušená Pšovka se opět ozývá. *Týdeník Mělnicko*. 28. 2. 2007, s. 2.
- ^{44/} LHOTSKÝ, Jan. Radar bude neomylný, důsledný a neúplatný. *Týdeník Mělnicko*. 2. 5. 2007, s. 1.
- ^{45/} LHOTSKÝ, Jan. Radar zachytil za čtyři dny osmnáct tisíc(!) přestupků. *Týdeník Mělnicko*. 16. 5. 2007, s. 1.
- ^{46/} KOVÁŘÍK, Jaromír. Radar na Malém Spořilově zklidní neukázněné řidiče. *Mělnická radnice*. Červen 2007, s. 3.

7. Závěr

Tato práce měla za cíl osvětlit situaci ve vztahu regionálních médií s jejich publikem a jak již bylo uvedeno v hypotéze, pokusit se zjistit, zda čtenáři přebírají framing politických aktérů a politiky v regionálních médiích. Dle svých zjištění usuzuji, že recipienti do značné míry takový framing přebírají.

Tento úsudek podporuje existence a poměrně silné působení framu Městský úřad – zvelebovatel města, u jehož podframů se projevila síla regionálních médií utvářet pomocí zarámování obraz světa, přijímaný zúčastněnými čtenáři zcela přirozeně a více méně nekriticky. V části věnované tomuto framu se ukázalo, že v médiích citovaní nejvyšší představitelé města a radní za ODS starosta Miroslav Neumann a místostarosta Jaromír Kovářik společně s novináři jen okrajově zmiňovali partnery projektů, na nichž místní politici „pouze“ spolupracují. A tím navozovali dojem, že právě jimi vedený Městský úřad prezentovaný jako autor těchto plánů přináší Mělníku pokrok a vylepšení. To, že takový frame na čtenáře může působit, dokázali respondenti výzkumu ve svých výpovědích. Lze říci, že mediální framing účastníci výzkumu přebírali spíše u témat, s nimiž neměli mnoho osobních zkušeností, například u stavby obchvatu nebo stavby lanovky.

Další v této práci ještě nezmiňovaný fakt podporuje tvrzení, že čtenáři framing regionálních médií přebírají. Zkoumaná témata se nijak výrazně nedotýkají například problematiky správného či špatného nakládání s městským majetkem, korupčních skandálů na radnici či podobných kauz, které by oslabovaly pozici vrcholných politiků. Do médií se buď vůbec nedostávají, nebo v nich nejsou dostatečně mapovány a není na ně kladen

důraz tak, aby je čtenáři považovali za důležité. Lze namítnout, že témata pro focus groups vybral subjektivně výzkumník sám, a tudíž že respondenti se jim v diskusi museli pod jeho vedením věnovat. Jenže i respondenti v dotaznících před zahájením diskusí vypsali podle jejich názoru nejdůležitější mělnické události, kauzy a témata uplynulých let, a ty se ve většině shodovaly s okruhy navrženými pro diskusi. Další jimi zmíněná témata – uvedená v kapitole číslo 5 – média pokrývala minimálně, alespoň soudě dle zjištění při předběžném výzkumu před setkáními skupin. Účastníci svými odpověďmi naznačili, že důležitost přisuzují tématům, jimž se regionální novináři věnují dlouhodobě a v hojné míře. V tomto případě se potvrzují již citovaná slova McCombse a Ghanemové, kteří z výsledků různých výzkumů konstatují, že „stupeň zdůraznění kladený na události v médiích ovlivňuje prioritu přisuzovanou těmto událostem veřejností.“ (McCombs a Ghanemová. In Reese et. al., 2003: s. 67) Jak naznačuje i tento výzkum, nemusí se přitom v takovém framingu nutně jednat o konkrétní výroky a názory volených zástupců občanů, ale třeba jen o povědomí, které pak čtenáři prezentovali při diskusích, a o náměty, o nichž u jednotlivých otázek přemýšleli.

V některých tématech se respondenti odklonili od mediálního zarámování a nabízenou interpretaci odmítnuli na základě vlastního názoru, vlastní zkušenosti nebo na základě zkušeností jiných účastníků diskusních skupin. Uvedli, že umístění radaru měřícího rychlost u nechráněného železničního přejezdu na frekventované silnici nebylo prevencí, že radar nebyl umístěn za účelem snížení hluku, ale za účelem výdělku. Je ovšem nadále otázkou (na níž tato práce přímo nehledá odpověď), zda u komunálních voleb taková nespokojenost s řešením některých problémů přiměje voliče, aby takto postupujícím představitelům vedení města nedali své hlasy. Nebo, zda bude rozhodující skutečnost, že stávající vedení města

udělalo pro voličovu ulici nebo čtvrť něco mimořádného, co předchozí honorace nebyla schopna či ochotna udělat, anebo zda dokázalo jiné své kroky více zviditelnit a lépe v médiích zarámovat. Respondentů v obou skupinách jsem se rovněž v závěru diskusí zeptal, podle čeho se rozhodují při komunálních volbách. Mnozí odpověděli, že podle osobností nebo podle politického směru. V následné diskusi však přiznali, že konkrétní politickou činnost jednotlivých vybraných osobností ani jejich názory a ani názory kandidátů do zastupitelstva neznají, protože jim je média nenabízejí a protože z předvolebních letáků se o konkrétních lidech nedozvědí moc. Za těchto okolností má periodický tisk významnou roli právě v utváření obrazu obyvatel města o směrech, jimiž by se mohla komunální politika ubírat. Když však mezi výroky starosty a místostarostů, které tématům týkajícím se konání Městského úřadu dlouhodobě dominují, zúčastněným respondentům chybí vyjádření opozičních zastupitelů, musejí své vlastní úsudky o tématech pro ně zásadních, založené na sledování regionálního tisku, vyvozovat z informací již zarámovaných koaličními politiky.

Tento jev však nemusí přímo znamenat přijímání framingu ve všech případech. Dle mého názoru právě i navzdory převládajícím hlasům týchž mluvčích může vznikat v některých případech protiframing i v případě, kdy respondenti nemají přímou zkušenost s jistým problémem. Může se tak dít z toho důvodu, že lidé mají o některých aspektech sledovaných kauz málo informací, některým vyjádřením zcela nerozumí nebo chovají antipatie k často citovaným, a pak se uchylují k interpretacím, které jsou jim samým snadno dostupné, zdánlivě logické a uvěřitelné. Na mysli mám třeba vznik protiframu Manažeri cukrovaru, kdy respondenti mohli být po letech zmatení množstvím podávaných informací o změnách trasy obchvatu, způsobech prodeje bývalého překladiště řepy a výkupech pozemků,

a i proto při focus groups mohli tíhnout k atraktivní interpretaci jednoho z diskutujících o údajných spekulacích s cukrovarskými pozemky.

Je také důležité připomenout a při práci se získaným materiálem vzít v úvahu také další vlivy, které do vytváření framů u respondentů mohou vedle samotných médií zasahovat. Jsou to vedle již zmíněných osobních zkušeností čtenářů i názory jejich příbuzných a ostatních obyvatel města, s nimiž respondenti přicházejí běžně do styku. Takovým vlivům, jež by odhaloval výzkum nastolování agendy či opinion leaderů, se tato práce šíře nevěnuje. Přesto se jejich náznaky objevovaly právě ve výpovědích respondentů focus groups.

Stephen D. Reese napsal: „Nejsnadněji můžeme měřit to, co je viditelné a dostupné, a odtud bereme rysy, které jsou ‚nejvýznamnější‘, ‚nejnápadnější‘ a ‚nejvíce vyčnívající‘. Neměli bychom nadhodnocovat tento aspekt prostě proto, že je nejprůkaznější. Framing by nám měl připomenout, že obsah je jen špička hodně velkého ledovce.“ (Reese et. al., 2003: s. 17) Snad se trochu pod špičku mělnického ledovce dostala i tato práce. Ještě hlouběji bych se rád podíval ve své další vědecké práci.

8. SUMMARY

This work's goal was to recognise how news on local issues covered by regional media in the small town of Mělník can influence voters' beliefs and opinions about local politics and politicians and political issues of the town. The researcher wanted to find out whether and to which extent the audience accepts media framing of important public issues. To do so, the methods of framing and focus groups were used. The both methods are pretty new in the academic research of media influence in the Czech Republic, so first it was necessary to characterise the both of them, introduce their theoretical background and then show their practical benefit in the results of the qualitative research in this work.

Two focus groups were lead by the researcher. In the first group there were five people, three males and two females, aged above 35 years of age. The second group consisted of five people, again three males and two females, aged below 35 years of age. They all lived in Mělník and they all were regular readers of regional printed media. In a 2-hour-long session each of the groups discussed several important issues that had been covered by the media. The issues were chosen in advance by the researcher after a pre-analysis of the media coverage. The topics were: construction of the Mělník by-pass road; privatisation of the Mělník hospital; reconstruction of the historical town's centre; a radar installation at a frequently used railway crossing; preparations for sewerage construction and reconstruction of the Mělník's railway station. After the groups finished, the qualitative framing analysis of the articles was on programme. In the respondents' speeches to the groups the researcher was seeking for various frames that had the same or opposite characteristics to the frames offered by the media. The framing was found on the level of certain sentences and also on the level of hidden meanings of the media contents.

The results of the research – which cannot be generalised due to the small sample of readers participating – showed that the respondents were influenced by the media framing in issues who they didn't have much personal experience with. This was the case of the frame “The Municipality – the Cultivator of the Town” in which the Mělník politicians get the position of the ones who reconstruct and build facilities in the town even though the municipality just takes part on the projects with other partners. The respondents also had the chance to write in a questionnaire which issues were the most important to them in past years. They all agreed on the most important ones, which is also a result of accepting media framing. In a few cases the respondents in the discussion groups refused media framing. It could be a rejection caused by the respondents' own experience, opinions and suggestions from other members of the group. There are also other sources of influence on framing, not only the media. It can be opinions of respondents' family members, other inhabitants of Mělník who the respondents meet and so forth.

I cannot generalise the results of this work, but it showed that the framing of local issues could be strong while being accepted by readers. Reading this work could be useful to local journalists who are responsible for presenting the reality to the voters.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

ALTHEIDE, David L. *Qualitative media analysis*. Thousand Oaks (Calif.) : Sage, 1996. 87 s. ISBN 0-7619-0198-1.

DEARING, James W.; ROGERS, Everett M. *Agenda-setting*, London : Sage, 1996. 139 s. ISBN 0-7619-0563-4.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Univerzita Karlova v Praze, Praha : Nakladatelství Karolinum, 2007. 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

DOWNING, John, D. H.; McQUAIL, Denis; SCHLESINGER, Philip; WARTELOVÁ, Ellen A. *The Sage Handbook of Media Studies*. Sage Publications, Inc. 2004. 363 s. ISBN 0761921699. Dostupná z WWW

<<http://books.google.com/books?id=isFAwqhITCUC&printsec=frontcover#PPA1,M1>>

GREENBAUM, Thomas L. *Moderating focus groups: a practical guide for group facilitation*. Thousand Oaks (Calif.) : Sage, 2000. 249 s. ISBN 0-7619-2043-9.

HERTOG, James, K.; McLEOD, Douglas, M. A Multiperspectival Approach to Framing Analysis: A Field Guide. In REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar, H.; GRANT, August, E. (eds.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 2. vydání. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2003. s. 139–162. ISBN 0-8058-3653-5.

KÖNIG, Thomas. *Frame Analysis: Theoretical Preliminaries*. 2007. Dostupný z WWW
<<http://www.ccsr.ac.uk/methods/publications/frameanalysis>>

KRUEGER, Richard. A. CASEYOVÁ, Mary Anne. *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research*. Thousand Oaks, (Calif.) : Sage, 2000. 215 s. ISBN 0-7619-2070-6.

McCOMBS, Maxwell. *Setting the Agenda: The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge, England : Polity Press, 2004. 192 s. ISBN 0745623131.

McCOMBS, Maxwell; GHANEMOVÁ, Salma I. The Convergence of Agenda Setting and Framing. In REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar, H.; GRANT, August, E. (eds.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 2. vydání. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2003. s. 67 – 82. ISBN 0-8058-3653-5.

MORGAN, David L.. *Focus groups as qualitative research*. Newbury Park, Calif. : Sage, 1988. 85 s. ISBN 0-8039-3208-1.

MORGAN, David L. *Moderating focus groups – Focus group kit 1*. Thousand Oaks (Calif.) : Sage, 1998. 103 s. ISBN 0-7619-0760-2.

PHILO, Greg. *Seeing and Believing: the influence of television*. London : Routledge, 1992. 244 s. ISBN 0-415-03620-8.

PREISS, Raymond W.; GAYLOVÁ, Barbara Mae, BURRELLOVÁ, Nancy; ALLEN, Mike; JENNINGS, Bryant. *Mass Media Effects Research: Advances Through Meta-Analysis*. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates, 2006. 535 s. ISBN 0-8058-4999-8.

REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar, H.; GRANT, August, E. (eds.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 2. vydání. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2003. 399 s. ISBN 0-8058-3653-5.

SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a je kdo – Mělnicko, Kralupsko, Neratovicko*. Praha : Nakladatelství Libri, 2007. 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

STEWART, David W.; SHAMDASANI, Prem N.; ROOK, Dennis W. *Focus groups: theory and practice*. Thousand Oaks (Calif.) : Sage, 2007. 153 s. ISBN 0-8039-3389-4.

STRAUSS, Anselm; CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice : Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.

TANKARD, James, W. The Empirical Approach to the Study of Framing. In REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar, H.; GRANT, August, E. (eds.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 2. vydání. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2003. s. 95 – 106. ISBN 0-8058-3653-5.

WIMMER, Roger D.; DOMINICK, Joseph R. *Mass Media Research*. Belmont : Wadsworth Publishing Company, 1997. 514 s. ISBN 0-534-06702-6.

Periodika:

Mělnický deník. Vltava-Labe Press. Praha : Vltava-Labe Press, ročníky 2005–2007

Měsíčník radnice. Rada města, Městský úřad Mělník. Mělník : Městský úřad Mělník, ročníky 2005–2007.

Mladá fronta Dnes. Mafra, a.s. Praha : Mafra, a.s., ročníky 2005–2007.

Tep regionu. Media Holding, s.r.o. Mělník : Media Holding, s.r.o., ročníky 2005–2006.

Týdeník Mělnicko. JOL , s.r.o. Mělník : JOL, s.r.o., ročníky 2005–2007.

WWW:

[http:// www.melnik.cz](http://www.melnik.cz)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Průvodce diskusí

Příloha č. 2: Dotazník pro účastníky focus groups

Příloha č. 3: Politická situace v Mělníku (+ tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1: Průvodce diskusí

1. Sběr informací – dotazník (10 minut)

2. Představení, uvedení (5 minut)

Moderátor – představení

Účel skupiny: zjistit, jaké máte informace o dění ve vašem městě, co si o tomto dění myslíte, co si myslíte o aktérech těchto událostí, možnostech jiného řešení problémů a podobně. Získat vaše výpovědi o tomto dění a v diskusi se dobrat toho, jak různě může být toto dění vnímáno. Pro úspěch skupiny je důležité, abyste otevřeně diskutovali, nebáli se vyjádřit svůj názor, i když si budete myslet, že není relevantní, není silný oproti jiným, nebo že si o něm druzí budou myslet, že je špatný. Naopak je důležité, abyste mezi sebou diskutovali o různých aspektech nastíněných událostí, které vás budou napadat. Neexistují dobré nebo špatné názory či odpovědi. Každý váš postřeh je důležitý.

Je tady mikrofon a pásky, na které se bude zaznamenávat pro lepší analýzu naší diskuse

Představení členů skupiny: Jméno, jak dlouho žijí ve městě, co je ve městě zajímavá.

Důvěrnost této diskuse – důležité!!!

3. Problémy k diskusi:

Obchvat města

Víte, jaká je tedy stanovená trasa? (napsat) Je podle vás stávající zvolená varianta správná?

Proč?

Pomůže vyřešit dopravu ve městě? (*odborníci: když se nezačne stavět průtah = kolaps dopravy v roce 2015*) Proč si to myslíte?

Kdo může za to, že se začátek stavebních prací posunul?

Jak v téhle otázce postupovali městští lídři a bylo to dobře?

Bylo dobře, že zastupitelé nepřijali myšlenku uspořádat referendum?

Jaký vliv mělo vedení města na výběr varianty obchvatu?

Jakou roli hrají v otázce obchvatu městští lídři? Je správná? Jakou roli hrají zastupitelé? Jakou veřejnost?

Vzpomenete si, jak to na jaře vypadalo, když zastupitelstvo definitivně schvalovalo trasu při zasedání v Mělníku-Chloumku? (*přišlo 160 občanů, nadávali zastupitelům, že nedají možnost referenda*)

V době, kdy se o obchvatu mluvilo nejvíc – v období petic, přikláněli jste se spíš k názoru městských lídrů, nebo protestujících občanů, kteří hovořili o tom, že se průtahem doprava nevyřeší a že by byla vhodnější nějaká jiná varianta? Proč?

Jak vnímáte to, že se dlouhodobě mluvilo o obchvatu, a pak se ukázalo, že jde o průtah?

Dá se říci, že někdo udělal v otázce obchvatu nějakou chybu? Případně kdo a jakou? Třeba v oznámení o stavbě, plánované trase obchvatu...

Odkoupení řepného placu. Jak to chtělo město udělat? *Celý za 44 milionů korun / částečně (9 mil.)*

Zrušení vlečky...

Privatizace nemocnice

Je dobře, že do toho radnice chtěla jít?

Co si myslíte o tom, že do toho radnice chtěla jít a koupit nemocnici? Proč?
Přišlo vám to bláhové jít do výběrového řízení

Revitalizace historického centra města

Co víte o revitalizaci historického centra města? Co do ní spadá?

Jaký bude přínos?

Co víte konkrétně o opravě mělnické kostelní věže a jejím zpřístupnění? Jak byste tu akci zhodnotili? Byl tam podle vás nějaký problém?

Co říkáte plánu na zpřístupnění podzemí? Proč tak?

Kdo má podle vás největší zásluhu na tom, že se revitalizuje centrum města? Pokud taková osoba je.

Dá se říct, že místostarosta Kovářik (příp. někdo jiný) má na zpřístupnění největší zásluhu?

Jaké to provázejí problémy? Jak se je radnice snaží řešit?

Co se objevilo nyní nového? LANOVKA

Kanalizace

Co si vybavíte, když se řekne plány na dokončení mělnické kanalizace? Proč právě to?

Znáte důvody, proč zatím nevyšly? *Problém s dotací...*

Co s tím město dělá?

Kdo může zato, že se to táhne?

Radar

Shrnout situaci stručně, co o tom víte – je to poměrně nová záležitost.

Proč radnice umístila radar právě k přejezdu u vlečky?

Co si o nastalé situaci myslíte?

Kdo v tom udělal co správně a kdo třeba pochybil a jak?

Odkud máte informace?

Případně: místní politická scéna

Co soudíte o místních politicích, osobnostech, iniciativách, sdruženích, stranách. Jaké o nich máte informace? Co víte o jejich práci na Městském úřadě? Co si myslíte o roli opozičních zastupitelů na radnici?

Příloha č. 2:

Dotazník pro účastníky focus groups

VYPLŇTE, PROSÍM VÁS, TENTO DOTAZNÍK. Čas: maximálně 10 minut

... Jaká jsou podle vás nejdůležitější témata, kauzy a události komunální politiky uplynulých let na Mělníku? Seřad'te je, prosím, podle důležitosti, kterou pro vás osobně mají.

... Čtete regionální/místní tisk? ano – ne

V případě, že ano: jak často čtete uvedené tituly? Navíc kvalitu každého oceňte známkou od 1 do 10. (volby: denně; 1x týdně; 2x týdně; 3–5x týdně; 1x měsíčně; 1x za 2 měsíce; 1x za půl roku; vůbec)

Mělnický deník

Známka:

týdeník Mělnicko

Známka:

středočeskou přílohu MF Dnes

Známka:

měsíčník Mělnická radnice

Známka:

Tep regionu

Známka:

... Napište **krátce**, jakou mají podle vás povahu jednotlivá média, která vycházejí v Mělníku. (Zahrňte i to, zda jsou kritická vůči aktérům referovaných událostí či kauz, jak některá témata pojmají, zda by je mohla pojímat i jinak a podobně.)

... Napište **krátce**, jak by vypadala pro vás ideální zpravodajská tiskovina pro Mělník. Co vám na těch současných schází?

... Jak moc se podle vašeho názoru zajímáte o dění v Mělníku? (hodící se podtrhněte)
hodně běžně málo vůbec

Příloha č. 3:

Rozložení politických sil v Mělníku

Dlouhodobě nejsilnější stranou, která v komunálních volbách v Mělníku získává nejvíc hlasů a také od 90. let obsazuje místo starosty, je Občanská demokratická strana (ODS). V roce 2006 získala pod vedením Miroslava Neumanna osm míst v zastupitelstvu a uzavřela koalici s již předchozím a v období 2002–2006 jediným koaličním partnerem, sdružením Radnice 2006, které má dva zastupitele, a s nově vytvořeným sdružením nezávislých PRO Mělník se čtyřmi hlasy. Zbytek jednadvacetičlenného sboru tvoří trojice zástupců ČSSD a dvě dvojice za sdružení nezávislých Mělničané a dva kandidáti za KSČM.

Starostou byl pro volební období 2006–2010 zastupitelstvem zvolen Miroslav Neumann (ODS), který tuto funkci vykonával i v předchozím čtyřletí. Jaromír Kovářik byl již dříve členem rady města za ODS, v roce 2006 se stal prvním místostarostou. Zdeněk Koudelka byl za sdružení Radnice 2002 v předchozích čtyřech letech jediným místostarostou, v roce 2006 byl zvolen druhým místostarostou města. V radě města jsou vedle nich Dušana Dolejšová s Janem Petrželkou z ODS a Jiří Čermák s Jiřím Klauďem ze sdružení PRO Mělník.

Pro přehlednost přikládám na následující straně ještě kompletní jmenný seznam zastupitelů, zvolených v roce 2006 na čtyřleté období.

Mělnické zastupitelstvo pro volební období 2006–2010:

Mgr. Miroslav Neumann	ODS
Jaromír Kovářik	ODS
Mgr. Tomáš Teplík	ODS
Marie Kubešová	ODS
Dušana Dolejšová	ODS
Ing. Jan Petrželka	ODS
Ing. Radim Vajchr	ODS
Evelyna Borsutzki	ODS
Mgr. Dalibor Šaman	PRO Mělník (NK)
Ing. Jiří Čermák	PRO Mělník (NK)
Ing. Jaromír Patočka	PRO Mělník (NK)
Ing. Jiří Klauď, CSc.	PRO Mělník (NK)
PaedDr. Zdeněk Koudelka	Radnice 2006
MUDr. Roman Gruber	Radnice 2006
MUDr. Ladislav Pechl	ČSSD (NK)
PaedDr. Milan Němec	ČSSD
Ing. Ladislav Vik	ČSSD (NK)
Mgr. Milan Schweigstill	Mělničané (NK)
PaedDr. Dalibor Ullrych	Mělničané (NK)
Anna Oppitzová	KSČM (kandidátka za SDS)
Zdeněk Nedvěd	KSČM

